

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXVII. évfolyam

10. szám

Komárom, 2016. október

Ára 35 cent

A MEGTALÁLT KÖZÉPPONT

„Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is, mint a megfeszítettéről... hogy hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék” (1Kor 2,2.5).

A reformáció titkáról szóló igében Pál a *megtalált középpont*ról tesz bizonyosságot. Őszinte, ám határozott üzenetével a pártoskodás áldatlan helyzetét igyekszik orvosolni. A korinthusi gyülekezet egy része ugyanis hozzá (Pálhoz), némelyek Kéfáshoz, mások Apollóshoz, tehát valamennyien emberekhez akartak tartozni. Pál hallatlan alázattal figyelmeztet mindenkit: Vigyázzatok! Ha túl sok az emberi, akkor mindenki más irányba néz. Így a *középpont*, Jézus Krisztus, könnyen szem elől téveszthető, és akkor hamis mértékkel mértek egymásnak, és rossz irányba haladtok.

A reformáció kapcsán tanulságos felidéznünk, hogy az Úr milyen mélységből adott szabadulást. A középkori egyház helyzete ugyanis kísértetiesen korinthusi volt. Hihetetlen hangsúlyeltolódás történt az emberi oldal felé. Még a papok sem értették, hogy a hit nem emberek bölcsességén, hanem egyedül Isten erején nyugszik. A kegyelmet ezért nem lehet sem pénzért megvásárolni, sem jó cselekedetekkel kiérdemelni. Az emberközpon-tú egyház világi hatalomra tört. Ajándékozás helyett követelt: megfelelést Rómának, behajtandó adókat, áldozatokat az Úr nevében vívott háborúban. Adni a legtöbbször csak parancsot tudott; szolgálat helyett szolgáltatott.

A félelmek, babonák szorításában élő, halottak közbenjárásáért könyörgő emberek pedig hiába vágytak megértésre. Ki tudja, hányan fogalmaztak meg a Luther kérdéséhez hasonló: Hol talállok egy kegyelmes Istent?! A kegyelmes Isten pedig könyörült. Elvégezte a reformáció csodáját. Megértette, hogy Krisztusban bűnbocsátó szeretettel sietett elénk! Okkal lett a 95 tétel közül éppen ez az első: „Mikor Urunk és Mesterünk azt mondta: »Térjete meg!«, azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra térés legyen!”

A reformáció nemzedéke megtanult kegyelemből élni. Kifelé is hatni akart. Felismerte, hogy Krisztus nélkül nincs emberség. A megújult egyháznak felelősséget kell vállalnia a felebarátért. Ispotályokat alapítottak, és a reformált vidékeken szeretetszolgálatot szerveztek. Megértették, hogy az igaz, élő hit, a példát adó Krisztusra néz, ezért nem tud mást, mint szeretni. Akinek az életben Krisztus a középpont, annak ez ma is egészen természetes.

A világ még mindig sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését! Sajnos, a Krisztus-nélküliség végzetes deformációt eredményezett. Az ember az anyagiakat ültette trónra, önmagát bálványozza. Ennek végzetes következményei vannak. De mi, vajon a helyünkön vagyunk-e? A megtalált középpontról teszünk bizonyosságot? Vajon nem kísértett-e meg a korinthusi gondolat, hogy egymásnak akarjunk megfelelni? Amikor túl sok az emberi, akkor erőlködünk, görcsölünk, és nincs igazi örömünk.

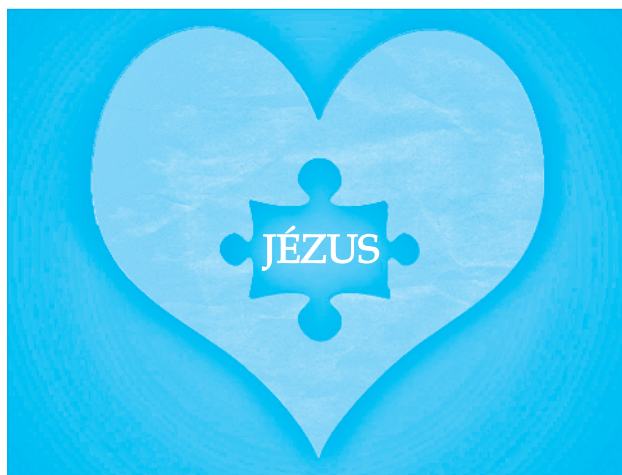
Az ige azzal bátorít, hogy a Lélek bizonyító ereje az, ami hitelesít. A reformáció titka a *megtalált középpont*. Ami 500

évvel ezelőtt történt, végbemehet a mi életünkben is! Úgy, ahogyan húsvétkor történt. Jézus megjelent, megállt a középben és ezt mondta: „Békesség nektek!” Az igazi megújulás ajándéka számunkra is a békeség, ami megadatik, ha Krisztus van középben. Az életünk, a családjunk, a gyülekezetünk, a szolgálatunk centrumában.

Középpont-hiányban szenvedő, deformálódott, beteg környezetünkben még mindig ugyanaz a küldetésünk: „Jézus Krisztus

ról, róla is, mint a megfeszítettéről szólni”, hogy a ránk bízottak hite „ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék.” Akinek Krisztus a KÖZÉPPONT, az mindig a helyes irány felé halad. A reformáció titka tehát a megtalált középpont: Jézus Krisztus. Következménye az elnyerhető békeség, áldása pedig a vezetés, a helyes irány elnyerése. Imádkozunk ezért a kegyelemért, a megújulás csodájának naponkénti megtapasztalásáért!

Szabó Krisztián

Falu Tamás

Esti ima

*Ne fájjon a lelkem,
Ne fájjon a testem,
Legyen, ki feleml,
Amikor elestem.
Amit méznek érzek,
Epévé ne váljék,
Kövessen a béke
Mint jóságos árnyék.
S ha majd jő a halál,
Szóljon hozzám szépen,
S ne a hátán vigyen,
Hanem az ölében.*

GONDOLATOK Egy recept, amit érdemes kiváltani

Az egyik igehirdetés után egy asszony keresett meg. Az elhangzott gondolatok felkavarták, szíven találták. Arról panaszkodott, hogy két házassága ment tönkre anyja nehéz természete miatt, akivel együtt kellett lakniuk.

– Anyám képtelen volt elvágni a lelki köldökszínórt, szinte pórázon tartott velem, mint kisgyermek koromban. Azt pedig egyik veje sem tudta elviselni, hogy első sorban anyám kislánya legyek a házasságban és ne feleség. Merem állítani: mindketten anyám elől menekültek el. Már évek óta egyedül élünk, anyám és én. Egy fedél alatt, de némán és acsarkodva, keserűen, robbanékony légkörben. Hónapokkal ezelőtt rémülten döbbentem rá – rettenetes kimondani is –, hogy gyűlölöm az anyámat kétszer tönkretett életem miatt. De ez a gyűlölet valóban engem öl. Míg házasságban élttem, jóformán sose voltam beteg. Most kétségbeejtően rossz alvó vagyok, s szüntelenül fáj valamim. Szédülök, a vérnyomásom ugrál, szorongásaim vannak. Megromlott az egészségem, és egyre fogyok. Már orvoshoz sem megyek, mert minden leletem negatív, csak éppen én vagyok pozitív, beteg. Érzem, hogy ha nem történik valami: a magam gyűlölete öl meg. Mondja: mit tegyek? – Mit tett eddig? – Imádkoztam azért, hogy ne gyűlöljem az anyámat. – Mióta imádkozik ezért? – Amióta tudom, hogy gyűlölöm. – Csak azért imádkozott, hogy ne gyűlölje? – Nem, olykor, ha tudtam, azért is, hogy szeretni tudjam. – Engedjen meg egy kérdést. Hogyan várta

ennek a kérésnek a teljesítését? Tulajdonképpen mit várt? – Hát, hogy szeretni tudjam. – Tehát valami érzésre várt. Ne haragudjék, ha így mondom: valami jóleső, meleg bizsergésre várt a szíve körül ugye? És az elmaradt. Így van? – Valahogy így. De már nem is imádkozom. Csalódtam az imában. – Szeretnék valami mást is ajánlani. Érzésekre várt, de nem tett semmit. Arra várt, hogy Isten tegyen az életével valamit. Pedig Isten mindent megtett értünk a Krisztusban. – A kereszten? – Ott, és ezért nekünk is mindent meg kell tennünk, ami tőlünk telik, hálából. Édesanyjáért kellene valamit megtennie még. Mert legtöbbször az érzésekből lesznek a cse-

lekedetek, de olykor az elkezdett cselekedetekhez csatlakoznak az érzések. Vagy váltanak ki érzéseket. – De mit tegyek? – Céltudatosan, rendszeresen és naponként tegyen jót édesanyjával és eközben imádkozzék érte, ha még tud. – De mondtam, hogy gyűlölöm. – Meg akar gyógyulni? Ha most orvos lennék és receptet írnék, biztos gyógyszerrel a gyűlölet és egyéb be-

Az ÚR színe előtt

Áldott, aki megértéssel kísér és fogja reszkető kezünket. Áldott, aki tudja, hogy hallásunk nehezen kapja el már a szót. Áldott, aki nem csodálkozik, hogy sok mindent nem látunk és lassan jár nálunk az ész. Áldott, aki nem veszi észre, hogy ma megint kiömlött a kávé az asztalon. Áldott, aki mosolyogva áll meg, hogy elbeszélgessen velünk. Áldott, aki nem árulja el, hogy ma kétszer hallotta tőlünk ezt a történetet. Áldott, aki fel tudja idézni velünk a tegnapi emlékeit. Áldott, akitől megtudjuk, hogy nekünk is jut még tisztelet, szeretet, hogy nem vagyunk azért még mi se egyedül. Áldott, aki segíti vinni öregségünk keresztjét, amely nekünk is oly nehéz. Áldott, aki szerető leleményességgel segíti ingadozó lépeteinket a hazafelé vezető úton.

Mécs László

tegségei ellen, kiváltaná? – Kiváltanám. – Bevenném? – Bevenném. – Akkor ott van papír, meg toll, diktálnék egy receptet. Írja? – Írom. – Tessék: hétfőn reggel mosolyogva köszöntöm őt és megkérdem, hogy aludt. Kedden: kitararítom az ő szobáját is. Szerdán: két szelet süteményt hozok neki. Csütörtökön: elhívom sétálni, hazafelé pedig kérdezetek és hagyom őt – csak őt – beszélni. Pénteken: megkérem, hogy zongorázza el azt a dalt, amit gyermekkoromban szokott. Szombaton: megkérem, hogy segítsen jó túrós gombócot főzni, mert azt ő jobban tudja. Vasárnap: bemegyek a szobájába, amikor lefeküdt, betakaratom és megcsókolom. Pont. Ismeri ezt a zenei kifejezést: da capo al fine? Elejétől végig. Nos, a következő héten ugyanígy vagy hasonlóan: da capo al fine, s egy hét múlva felkeres és megbeszéljük a többit. – A csókot is kell? – Igen. – Évek óta nem csókoltam meg. – Válassza ezt a hetet így? – Megkísérlem. – Isten segítse! Várom.

Nem jött. Hetekig nem jött. De egy hétfőn, kora reggel telefonált. Sírva: – Mikor tegnap ismét betakaratom, az én hideg és kemény anyám felült az ágyban, és magához ölelte a fejem, és éreztem, hogy könnyes a szeme és azt mondta: – De jó vagy mostanában hozzám. – Akkor, évek óta először, éreztem, hogy szeretem az anyámat. Aztán hozzátette: – Adja másnak is oda ezt a receptet!

(Gyökössy Endre)

Bár még egyelőre szabad országban élünk, ahol szabadon hangozhat Isten hívó szava, mégis egyre jobban terjed a babonáság és bálványimádás. A Biblia több helyen int ezekre a veszélyekre, például ekképp: „*Gyermekeim, őrizkedjétek a bálványoktól!*” (1Jn, 5, 21). A hívő ember naponta helyet kap az Úr asztalánál és táplálkozhat a mindennapi kenyérből, ihat az élő forrásból az Isteni gondviselésből. Ami egy nagy kiváltság, ezért hív Jézus naponként: jer, kövess engem!

Gyakran hallom az emberek szájából, amikor kijelentik önmagukról: meg vagyok térve. Nincs semmi jogom kétkedni és nem is akarok. De lehet, hogy volt egy döntésük, lehet, megérintette egy szikra őket, de ha az a szikra nem gyúlt lángra, ha nem volt találkozás Istennel, akkor mindössze egy elindulás maradt...

A kapcsolatot ápolni kell, hogy működjön és erősödjön. Péter is csak aztán vált közsiklává, miután tekintete találkozott Jézus meggyötört tekintetével. Akkor megváltozott benne valami – bár már addig is tanítvány volt, kész volt Jézusért bármire, de az nem volt elég.

Jézus, mikor elhív valakit, hogy kövesse őt, elmondja számára, hogy tagadja meg magát, a test vágyait, kívánságait, szó szerint öldökölje meg azokat. „*Nincs nagyobb öröm annál, mint amikor halom, hogy az én gyermekeim az igazságban járnak*” (3Jn 4). Annak szerzek örömet, akit szolgálók: ha az Istent, akkor neki, ha a sátánt, akkor öneki. Megtagadni az ént és a dicsőséget átengedni Istennek, mert egyedül az Ővé az, és ne azért tegyék, vagy ne tegyék valamit, mert várom az emberek elismerését és dicséretét.

Ahhoz, hogy Isten gyermeke lehessék, naponta kell megtagadnom önmagam, mert Isten csak úgy tud használni, ha nem úr, de alattvaló tudok maradni, akit a Szentlélek támogat és összekapcsol, hogy eggyé váljak az én Urammal. Aki majd tud használni, ha csak pislogó mécsesként is, de tudok világítani, tudok bizonyosságot tenni szóval, tettel, cselekedettel. Ami nem dicsékvés, öndicséret, de vallástevés, mert: „*Aki valást tesz rólam az emberek előtt...*”

Szükséges, hogy elmondjuk, milyen mélységekből, bűnökből szabadított meg az Isten, mert Ő a 21. században is tud csodát tenni.

Követés, próbák és kegyelem

Azért kell a bizonyoságtétel, hogy ez a süket és vak világ lássa, hogy nem a természetgyógyász, nem az ezoterika, a keleti misztika gyógy módjai segítenek, hanem az az Isten, aki ma és mindörökké változatlan. Mert „*nekem adatott minden hatalom mennyen és földön*” (Mt 28, 18). Ezért szükséges és bölcs, hogy megítéljük magunkat és ne Ő ítéljen meg bennünket. Kövess engem! Ez csak úgy lehet, ha kész vagyok feladni, ami-re a világ csábít, a mulandó értékeket felcserélni egy sokkal értékesebbre, ami örök.

A másik része a hívásnak arra kér, hogy tagadjuk meg önmagunkat, és hogy vegye fel ki-ki a keresztyét. (Annak a keresztyén embernek van keresztye, aki a hitéért szenved – a többi „csak” próba.) Jézus arra kér, hogy kövessük és menjünk, hirdessük az Isten országát a maga tisztaságában, igazságában, szépségében és nagyságában. Lót felesége megszabadulhatott volna, de szívét valami értéktelen kacat vonzotta, így elveszett. A te életedben mi az a szemét, ami visszatart? Mi az, amiért nem követheted Jézust? Talán a büszkeséged? A „trón”,

bályokat, megtartóztatva és megtagadva önmagát, engedni, hogy edzője irányítsa, míg eléri a célt. Fáradtságos, küzdelmes úton jut el a dobogóig és az éremig, de nyerni akar, és nem adja fel. Mikor az aranyat kibányásszák, még csak egy lerakódásokkal teli fém. Ahhoz, hogy érték legyen, meg kell tisztítani, izzó lángban égetni, míg leég a felesleg és megmarad a tiszta arany: az érték. Így van ez a mi életünkben is: ahhoz, hogy elérjük a célt, a dicső koronát, edzenünk és tisztulnunk kell.

Mikor Isten Lelke utolér és betölt, még mi is értéktelen, szennyes valakik vagyunk, de Isten kézbe vesz, csiszolni kezd, az Ő Szentlelke által tanít, formál, míg nem válunk értékűvé a kezében. A próbák erre jók. „*Szenvedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek Isten, mint fiaival. Hát milyen fiú az, akit nem fenyít meg az apja? Ha pedig fenyítés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak*” (Zsid 12, 7–8).

Naponként álljunk Isten előtt, hogy megértsük az Ő tanácsát, világosan, helyesen értékeljük magunkat, mert ez nem

amin te ülsz, és nem akarod átengedni Istennek? Vagy a szórakozás? Ez mind kár és szemét. „*Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára*” (Lk 9, 62).

Hosszú évek óta próbák sorozata kíséri az életünket és sokan úgy gondolják, valami nagy bűnünk van. De engem erősít a gondolat, hogy például egy sportoló ahhoz, hogy valamikor dobogóra léphessen, keményen edz, betartva a sza-

mindig a mi harcunk. „*Ne féljétek és ne rettegjétek ettől a nagy tömegtől, mert nem a ti háborútok ez, hanem az Istené!... Nektek nem is kell majd harcolnotok, csak vesztég állnotok és néznetek, hogyan szabadít meg benneteket az Úr*” (2Krón 20, 15b.17a).

Isten alázatára és türelemre int. Hív, hogy kövessük. Ez az érthetetlen kegyelem!

Varjassi Ibolya

Szóból font koszorú a mártír emlékére Gulyás Lajos élete ma is példa lehet

Az igazság az emberi történelem utólagos kincse. Többnyire későn derül ki és mérhetetlen szenvedés az ára. Időnként, szűk pár évre, évtizedre megnyílnak a lehetőségek és nevén lehet nevezni a dolgokat. Az elhallgatás és elhallgattatás ideje is letelik.

A zavaros korok kitermelik és hatalomhoz is juttatják a diktatúrára hajlamos, beteglelkű vezetőket, akik hatalmuk megőrzéséért semmilyen embertelenségtől nem riadnak vissza. Ám, ahogy a viharos tenger is partra veti a szemetet, úgy a diktatúrák és diktátorok is elnyerik méltó jutalmukat, és a történelem szemétdombjára kerülnek. Pusztításuk azonban, mint a radioaktív sugárzásé, több generációt megmérgez, és hosszú ideig érezteti hatását. Önkény és mártíromság összetartozik. Az önkényben az igazság esik gyalázatba. Nem csupán az eszme, hanem az eszmét vállaló ember. Ezek a zavaros korok sok emberáldozatot követelnek. Hatvan évvel ezelőtt is ez történt. Alighogy elhalált a hadi árvák és özvegyek jajkiáltása, újabb áldozatokat követelt a gonoszság. Református egyházunknak is vannak '56-os áldozatai, árvái és özvegyei. Ilyen mártír volt a kegyetlenül és igazságtalanul kivégzett lelkipásztor, Gulyás Lajos is.

Gyermekkora, családja

Gulyás Lajos Kisújfalun született, 1918. február 4-én. Szülei Gulyás Lajos és Kovács Erzsébet. Egy nővére volt. Apja huszonöt holdas nagygazda. A Gulyás család erős református család volt, részt vállalt az egyház és a falu életéből. „A túlsúlyban református településen az egyház presbitériuma a községi elöljáróság feladatait is ellátta”. Önéletrajza szerint apját 1942-ben a nácik megölték, olyan súlyosan bántalmazták, hogy a kórházi ágyon behalt sérüléseibe.

Ez az esemény nem megfélemlítette, hanem inkább erősítette bátorságát és igazságszeretetét. A Csehszlovákiához való visszacsatolás után a családot háborús bűnösnek nyilvánították és vagyonelkobzásra ítélték. Nagyon korán, huszonégy évesen nehezült rá az özvegy

édesanyja és nővére sorsa iránti felelősség.

Tanuló évei

Elemi iskoláit Kisújfalun, a református iskolában kezdte. Ebben a „veteményeskertben” Tóth István rektor és Nehéz Károly lelkipásztor egyengették a fiatal, tehetséges fiú útját. Hitbeli érlelődésére nagy hatással volt a bel- és külmisziós tájékozódás, ami akkor Kisújfalun a napi élet része lehetett. Minden napos téma volt a községben a pitilui bennszülöttek sorsa, akár kint dolgoztak a földeken, vagy a szőlőhegyen. Az emlékszoba falán, amit Gulyás Lajos szülőházában alakítottak ki, ott van többek között egy 1936-ban készült fényképen ő is, amin Nehéz Károllyal, Molnár Mária misszionáriussal és másokkal együtt körülállják a felszentelt, Pitiluba szánt harangot.

Az érsekújvári reálgimnázium diákja volt nyolc éven át, itt érettségizett 1937-

Gulyás Lajos

ben. Majd teológiai tanulmányokat folytatott a losonci Református Teológiai Szemináriumban, melyet aztán az ismert okok miatt Pápán fejezett be. Jelleme formálódásához a pápai évek nagyban hozzájárultak. „Lelkes, a jót kereső, de egészségesen kritikus hajlamú ember vált belőle.” A két lelkészképesítő vizsga sikeres letétele után „joggal mondhatjuk, hogy hitben, lélekben, tudományokban, hazafias érzésben megerősödvén indult el a lelkipásztori pályán”.

Pályája

A bécsi döntéssel a régi egyházi rend is helyreállt, mint végül kitűnt, csak

egy kis időre. 1942 februárjától segédlelkész volt Felsőgelléren. Azon év májusában házasságot kötött Deákiban a faluban élő Puskás Gabriella református tanítónővel. Szeptemberben együtt érkeznek meg Balatonszepezdre. Nagyon szerettek ott élni, sok barátot szereztek. Itt születtek gyermekeik, Ildikó, Csilla és Anikó. Ez a 75 lelket számláló kis közösség (ahol hitoktató és lelkipásztor), Zánka fiúja. Itt éli meg első letartóztatását, a feleség önéletrajzában olvasható: „Uramat a nyilasok 1944-ben elhurcolták és börtönbe zárták, de kiszabadult és visszakerült családjához.” Tudatosan ellenszegült mindannak, aminek hamisságáról meg volt győződve. Egy ideig még nem riasztották a következők. Erős küldetés- és közéleti felelősségtudattal élte napjait. „Amikor 1945 márciusában öt éjszakán keresztül néhány szovjet repülőgép Taszárról felszállva, szinte szünet nélkül bombázta Szepezdet, Gulyás Lajos ott dolgozott a tüzek oltásánál, nem törődve azal, hogy a gépek közéjük lönek.”

1948. május 15-én az osztrák határ melletti Levélre helyezték, hogy lelki gondozza a felvidéki és erdélyi telepekből és menekültekből szerveződő gyülekezetet. Munkássága révén megalakult a Levél-mosonszolnoki társegyházközség, aminek beiktatott lelkipásztor lett. 1952-től Rajkán és Hegyeshalmon is ő látta el a szolgálatot, 1956. december 19-ig vezetett lelkipásztori naplója szerint. A Győr-Sopron-pápai egyházmegye megbecsült lelkipásztor volt. Számos emlékezetes felszólalása volt a lelkészértekezleteken, amiket a lelkészársak együtttérzése és a hivatalos nemtetszése kísért. Az egyház belső, beszervezett ellenőrzés alá került, elvesztette autonómiáját. Bátran bírálta a hivatalos egyházat, amiért kiszolgálja az uralkodó, istentagadó rendszert.

„Milyen hit az – kérdezte – amely hangoz tiltakozásra készíti a magyar református egyházat például Makariosz, ciprusi érsek deportálása fölött, és ugyanakkor egy halk, aggodalmaskodó sóhajt sem csal ajkunkra a fölött, hogy évről évre szaporodik a megkereszteltlen magyar gyermekek, az egyházi szertartás nélkül eltemetett halottak, az egyházi áldás nélkül házasságra lépők száma? (...) Én úgy gondolom, hogy mi nem merjük szeretni a krisztusi szeretet és felelősség egyenlő mértékével a reánk bízottakat.”
(Folytatás a 6. oldalon)

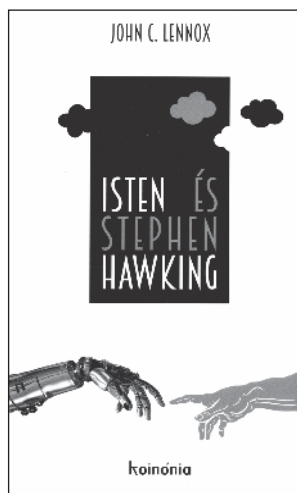
Isten és Stephen Hawking

A XXI. század elejétől erőteljesen jelentkezik az „új ateizmus” nevű filozófiai áramlat. A legismertebb képviselői közé tartozik R. Dawkins, Ch. Hitchens, D. Dennet, S. Hawking és P. Davies. A széles körben propagált véleményük az, hogy az ateizmus az egyetlen intellektuálisan és becsületesen vállalható álláspont. Ehhez az értelmezéshez intenzíven kampányolnak (pl. buszok oldalán „Valószínűleg nincs Isten” felirattal, ill. nyári táborokat szerveznek gyermekek számára). Ebbe a propagandába tökéletesen beleillik S. Hawking aforizmája: „Megfosztottuk Istent a trónjától”. Erre a – sajnos milliókat lehengerlő álláspont – reflektál adekvát módon a keresztyén háttérű oxfordi matematikaprofesszor, J. C. Lennox új, magyar nyelven is kapható könyvével.

Az emberek kíváncsiak a tudósok véleményére. A tudománynak óriási kulturális és intellektuális tekintélye van az egyszerű, laikus emberek szemében, akik egyszerűen csak tudni szeretnék, hogy mit állítanak a szakavatott tudósok Isten létezéséről. Nem minden tudós ateista, ezért nem korrekt a vallást a tudománnyal szembeállítani. A jelenlegi felállásban az ateizmus áll szemben a teizmussal, mint világ-szemlélettel. Valóban izgalmas kérdés, hogy Isten mellett, vagy ellene szól-e az egzakt tudomány. Feltehetjük a kérdést: S. Hawking, a fizika nagymestere mattot adott volna az univerzum Teremtőjének? J. C. Lennox meg van róla győződve, hogy ez messze nincs így! Szerinte a keresztyén-ség Istenbe vetett hite négy alappilléren nyugszik: a tudományon, a történelmen, a bibliai elbeszélésen és a személyes tapasztalatokon. Az oxfordi professzornak sike-

rült bebizonyítania, hogy az a nézet, mely az ateizmust kikezdetlennek tartja, tartahatatlant. A könyvének az elsődleges célja az, hogy az olvasókat felbátorítsa az Istenről való nyilvános beszélgetésre.

Hawking meg van róla győződve, hogy az univerzum keletkezését a fizika törvényei elégségesen megmagyarázzák, így nincs szükség az ún. „Isten hipotézisre”. Állítja, hogy a „rések istene” fokozatosan zsugorodik, ahogyan ismeretünk hiányosságait egyre inkább kipótólják a tudomá-

nyos magyarázatok. Lennox Hawking tézisének az ún. Münchhausen hipotézishez hasonlítja (a nagyot mondó mesehős, Münchhausen báró önmagát emelte ki a mocsárból saját hajánál fogva). Ez a teória nonszensz, és akkor is értelmetlen marad, ha azt egy világhírű tudós állítja – vallja Lennox, akinek abban is igaza van, hogy a tekintélynek kijáró tisztelet nem pótolhatja a logikai összeférhetetlenséget. Egyes egyházi körökben felállították az ún. „duplex veritas”,

kettős igazság elméletét, amely azt mondja, hogy a tudomány és a vallás is illetékes a maga területén, de ezeket a területeket nem szabad egybemosni. Lennox könyvének köszönhetően a kedves olvasó észszerű és pragmatikus érvekkel ismerkedhet meg úgy, hogy emellett még Istenbe vetett hitét is erősíti.

Szmrecsányi Csaba

(Koinónia, Kolozsvár, 2016)

Feladvány

Kit nevezünk ateistának?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **november 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy e-mailen juttassák el a Kálvinista Szemle szerkesztőségének címére (**930 10 Dolny Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A július-augusztusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik azt írták, hogy az említett ige, „az Isten világosság, és nincs benne semmi sötétség” az 1Jn 1,5-ben van megírva.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **özv. Földi Jenőné** (Érsekkéty), **Kacz Mária** (Marcelháza) és **Mladenec Irén** (Bodrogszerdahely).

Mindhárman a *Bibliai történetek gyermekeinknek* című könyvet kapják ajándékba. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Ön szerint mi a reformáció örök érvényű üzenete?

Nem tudom, lehet-e itt a földön örök érvényű dolgokról beszélni. Hisz divatok jönnek, mennek, az ember követni sem tudja. Nagy és megdönthetetlennek vélt eszmék is változnak. Ami tegnap igaznak tűnt, ma már egészen más képet mutat. A technikai változások pedig oly gyorsan száguldanak át fölöttünk, hogy napra készen követni képtelenség. A reformáció legnagyobb alakjai is gyakran vallottak másként egy-egy dologgal kapcsolatban.

Luther, Zwingli vagy Kálvin az örök érvényű üzenet letéteményese? Mégis volt valami, ami e sok változandóban örök érvényű. Nem a reformáció gyümölcse, de a reformáció forrása. A megtalált, az újra fölfedezett Igazság, az Isten kijelentése, a Biblia. Nem a pusztá könyv, hanem az Isten üdvözítő kegyelmének a fölismerése. Örök érvényű és mindig újat hoz, hisz új és örök élet fakad belőle. Ez hozott változást Luther életébe, ez vezetett a wittenbergi tézisekhez. A fölismerés, hogy az ég és a föld is elműlik, de az Isten beszéde megmarad örökké.

Édes Árpád, alistáli lelkipásztor

Az örök Isten újra és újra megújít. Olykor embereket, közösségeket, egyházat, és teszi ezt akár ebben a sorrendben, hiszen a nagyobb közösség megújítását is egy-egy emberi szív megújításával kezdi, ahogyan tette ezt a XVI. század Európájában is. Egyetlen, igére figyelő, bátor hitvalló előállt – mert másként nem tehetett – és a kegyelmes Istenre mutatott, akivel az ige által találkozása volt. Az ige által, a Jézus Krisztusban kegyelmes Istennel való találkozás által volt és csak ez által lehet reformáció ma is. Így, Jézus Krisztussal való találkozás által lehetett reformáció az apostolok életében, így lehetett megújulás Zákus házában, vagy Jákób forrása mellett a samáriai asszony szívében. De így volt ez Luthernél, Kálvinnál, a magyar reformáció nagy alakjainál, vagy templomos őseink megújulásánál, és így lehet Isten Szentlelke általi megújulás, reformáció a most felnövekvő generáció életében: az élő Istenre figyelve, Őt keresve és akaratát megcselekedve.

Molnár István, királyhelmecei lelkipásztor

Szóból font koszorú a mártír emlékére Gulyás Lajos élete ma is példa lehet

(Befejezés a 4. oldalról)
zot nyáj minden egyes tagját.” A szólás és véleménynyilvánítás szabadságához való jogát bátran gyakorolta akkor is, amikor a többség már meghunyászkodott, és szemrebbenés nélkül belement a hazugságba. Gyorsabban, mint a hatalom gondolta volna, kialakult a „látszat-egyház”, a „látszatkeresztység”, ám a megtévesztés és árulás ellenére is a tisztánlátók külföldön is pontosan tudták, hogy mi a helyzet. Sokan szorgalmazták a megújulást, a missziói szabadság visszavételét itthon is, köztük Gulyás Lajos. „Lelkeszi, közéleti s politikai szolgálatát nehéz különválasztani. Személyiségének karaktere ezeket voltaképpen egybezarja”.

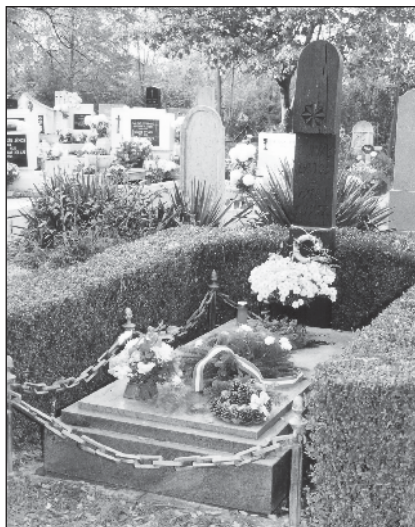
A koncepció per

Míg Gulyás Lajos halálos ítéletéhez eljutunk, szükséges kitérni a mosonmagyaróvári sortűzre. Az egész borzalom előzménye október 25-én, az akadémiát néma szimpátiatüntetéssel vette kezdetét, ami másnapra népakarattá egységesült és a tömeg koszorúzni ment a '48-as emlékmű felé. Ahogy az ország számtalan városában, így Mosonmagyaróváron is, a többi intézmény után a lakanya is sorra került, hogy énekszó kíséretében a vonuló tömeg leverje róla a vörös csillagot. Ám a *Hazádnak rendületlenül* éneklését itt sortűz szakította félbe. Majd gránátok is robbantak. A második sortűz már hátulról érte a tömeget. Holttestek és sebesültek feküdtek, amerre a szem ellátott. A várost a Győrből érkező nemzetőrök szabadították fel és a megmagyarázhatatlan sortűzet érhető, de megengedhetetlen lincselés követte. Gulyás Lajos nem volt jelen sem az események előtt, sem alatta. Éppen Felvidéken volt, szeretteinél Kisújfalun. Csak másnap érkezett és igyekezett a lincshangulatot lecsillapítani, ennek köszönhetően Máthé Lajos ávos főhadnagy az ő segítségével menekült meg. De a november 4-i intervenció rá is lesújtott. Elfogatása 1957. február 5-én történt a levéli parókián. Harminckilencedik születésnapját ünnepelte, amikor állambiztonságiak törtek a házra és elhurcolták a győri börtönbe. Koncepció per folytatnak ellene. Tízoldalas, kézzel írt vallomása mély hitéről, tiszta, becsületos szán-

dékáról tanúskodik. Első fokon a győri megyei bíróság 1957. június 10-én a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalom vezetésének és két rendbeli gyilkosságra való felbujtás bűntettében bűnösnek mondta ki, halálbüntetésre és teljes vagyonekobzásra ítélte. Máthé Lajos, a megmentett ávos tiszt vallomását a bíróság nem vette figyelembe, miszerint az óvári lincselőktől való megmenekülését Gulyás Lajosnak köszönheti. Lelkeszi hivatása szitokszónak számított a tárgyalásokon. Kulák származása, klerikális neveltetése ugyancsak súlyosbító körülménynek. A felbujtás vádját másod fokon elvetették és hazaárulásra változtatták. A kegyelmi kérelmet pedig elutasították.

Halála, újratemetése

1957. december 31-én virradóra Győrben, a börtön udvarán kivégezték. Holtteste a sopronkőhidai rabtemető jeltelen sírjába került. Innen rehabilitálása után,

Gulyás Lajos sírja a levéli temetőben.

csodával határos módon, leányai igyekezetének is köszönhetően, exhumáltak. Újratemetése 1991. május 11-én nagy részvétellel és tisztelettel megtörtént Levélen.

Felesége, lányai

A feleség, Puskás Gabriella, 1918. április 5-én született Némethdószegen. Apja pályáőr volt a Diószeg-Pusztafödemes közti őrházban. Az elemi iskoláit nagyszüleinél Deákiban végezte. Pozsonyban az általános tanítóképzőben érettségizett. Húga és édesapja hirtelen

meghaltak, Gabriella 1938 augusztusában Deákiba költözött édesanyjával. 1942. május 18-án ment férjhez Gulyás Lajoshoz. Ettől kezdve életútját férje sorsa határozta meg. Miután a lányaik felcseperedtek, Gulyás Lajosné Levélen, az állami iskolában kezdett el tanítani, a lányok is ide jártak iskolába. A családfő a levéli naplóban sokat és kedvesen ír feleségéről, lányairól, előmenetelükről. Az apa letartóztatásának őszén a családnak el kellett hagynia a levéli parókiát, az egyházi hatóság a lelkeszi állást megüresedettnek nyilvánította. Az elárvult család Lébénybe költözött. Testi-lelki megnyomorításuk csak ezután következett. A némaság, a szegény és a fájdalom ötvöződött a kitalálttal. Az özvegynek az elhunyt édesanyja után örökölt családi vagyont sem sikerült átvinnie Deákiból. A lányok sikeres felvételi vizsgák után sem juthattak be megfelelő középiskolákba. Fellebbezésnek pedig helyt nem adtak. A sok kicsinyes bosszú mellett azonban Istennek voltak áldott, láthatatlan emberei, akik lelkiismeretükre hallgatva segítették őket. Az özvegy nem keresett új társat. Lányaiknak és férje emlékének élt. A bírósági ítélet megsemmisítését sem érte meg, 1987-ben Győrben hunyt el.

Végtisztesség

Az őszi hónapok sok gyászt rejtegetnek. Gyászoljuk az elmúlást és jobban keressük az igazságot, keressük azt, ami örök. Emlékezésünkben most egyházmegyénk és egyházkerületünk tartozását is törlesztjük egy megkínzott, megalázott, kifosztott lelkészcsalád életútjának felidézésével. Közülünk valók, tőlünk rabolták el őket, minket is megfosztottak, sorsukban sorsunk a mi újkori felvidéki Keresztelő János-i sorsunk is. Gulyás Lajos lelképásztor sírjára úgy fonjuk meg az emlékezés koszorúját, hogy keressük Isten üzenetét példája által. Derekkunkat felővezve igazságszeretettel, ki ne maradjon ebből a koszorúból a hit olajága, az állhatatosság mirtusza, a teherhordozás aloéja, az alázat lilioma és a remény írisze. Ami akkor gyalázatosnak látszott, az ma dicsőséges. Gyilkosainak igazsága mára egetverő hazugság. Életútját és mártírhálát illesse megrendült tisztelet, emléke legyen áldott és megbecsült közöttünk!

Rác Jolán

(Az idézetek Kövy Zsolt *Gulyás Lajos emlékezete* című könyvéből valók.)

Két ember találkozása ajándék és csoda. A latin közmondás *Communicare est multum dare* is ezt a páratlan eseményt fejezi ki: kommunikálni azt jelenti, sokat adni, ajándékozni. A társas kapcsolat folyamatában elengedhetetlenül fontos figyelembe venni az életkort, hiszen a közlés tartalma, formája és módja (részben) ennek is függvénye. További fontos tényeket is meg kell említeni. A *cirkularitás* (körkörrösség) elvét például, mely tudatos vagy tudattalan, szüntelenül végbemenő sugárzása, avagy vétele a kommunikációban résztvevők pillanatnyi fizikai, szellemi, lelki, érzelmi és szociális állapotának. Tehát nonstop közlés és vétel.

Számtalan nonverbális (nem nyelvi), tehát szavakon túli egység is elárul információkat, s teszi a beszélt híryanagot érthetőbbé. Amennyiben ellentmondás merülne fel a beszéd általi közlemény és a nonverbális üzenet között, az utóbbi által sugárzott tény, állapot adja meg a magyarázatát a közleménynek. Hogy mi lehet nonverbális üzenet? Az arcizmok játéka, a *mimika*. Nagyon gazdag jelentéstartalommal bír. Érzelmeink „kiülnek” az arcunkra. Tükrözik és visszatükrözik a mi és a másik fél híryanagának hatását. Grimaszok, fintorok, szájhuzogatás, szemöldök és homlokránc jelzik, milyen „passzban” vagyunk.

De nonverbális üzenet a közeledés, távolodás, azaz a *proxemika* (térközszabályozás). Még egy ilyen ártatlannak tűnő jelenség is mérhetetlen jelentéstartalommal bír. A távolságtartás a kölcsönös érzelmi viszony tükröje. A túlzott tolakodás (bizalmaskodás), vagy távolságtartás (hűvös ridegség) béníthatja az építő jellegű párbeszé-

A kommunikáció rejtelméi (2.) A közlő és a közlemény csodája

det. Olykor indulati kitöréseket, agressziót, önvédelmi reakciókat válthatnak ki. Kutatások alapján négyféle proxemikai zónát különböztetünk meg: *intim zóna*. Az érintések, simogatások, ölelések, csókok zónája. (15-30 cm távolság egymástól). *Társ-kapcsolati zóna*: a részletes odafigyelés és befolyásolhatóság zónája, melyben megfigyelhetők a testbeszéd jelei. (Határai 45-75 cm.) *Szociális zóna*: a testi biztonságérzésének zónája. Tárgyalások, hivatali intézkedések általános távolsága a hivatalnok és a kliens között. (Határai: 120-360 cm.) *Nyilvános (színeszi) zóna*: fontos a nagy távolság az egész személy mozgásának követése érdekében. Ez a zóna gyakori az előadótermek katedróján álló tanár és a padosorokban ülő diákok közt, a színpadok és a közönség, a lelkipásztor és a gyülekezet közt a templomban. (360 és több cm.)

Megjegyzendő, hogy ezeknek a zónáknak a fentebb rögzített értékei függnek a személyiségjegyeiktől, kultúrától, kortól, nemtől, egészségi állapottól, értelmi képességtől s a személyek egymás iránti kapcsolatától.

A közeledés és távolodás jelensége kapcsán említjük meg a *proxemikai táncot*. Megmosolyogtató, ám komoly értéktartalommal bíró jelenség, ami két álló beszélgetőpartner között, az intim zóna megvédésére irányuló mozgást takar. Amennyiben a felek átlélik egymás intim zónájának határát, léptekkel igyekeznek távolodni egymástól. Mindez tudattalanul történik. Máskor, mikor közelebb szeretnének egymáshoz kerülni, araszolva félkőznek a másik közelébe.

Figyeljük magunkat s a másikat, hiszen csodák tanúi, ajándékok birtokosai lehetünk!

Drenkó Zoltán

Hogy érhetsz el változást egy kamasszal? (9.) Vannak eszközeid a fegyelmezéshez

Szinte minden anya eljut arra a pontra, amikor úgy érzi, hogy nem tud mit kezdeni felelőtlen és lusta tinédzsereivel, mert nincs semmilyen korlátozó, szabályérvényesítő eszköz a kezében. A nagy gyerek azt csinál, amit akar, mert nem szembesül tettei következményeivel. Igenis, vannak eszközeid, kedves anyatársam! Gondolkozz egy kicsit: van a gyereknek ágya? Asztala? Mobiltelefonja? Számítógépe? Van külön szobája? Van ajtó azon a külön szobán?

Ha a családi otthon bármi olyat nyújt neki, aminek nélkülözése nem sérti az Emberi Jogok Nyilatkozatát, akkor igenis van veszténivalója; a te kezében pedig van eszköz, hogy a tetteivel összefüggő fájdalmas következményeket kreálj, ha a tett, vagy a mulasztás nem von maga után itt és most tapasztalható természetes következményeket. (Ha minden hétvégén leissza magát, csak évtizedek múlva jelentkeznek az agykárosodás és a májzsugor tünetei – a

súlyos következménynek itt és most nincs visszatartó ereje.)

Az ágy, az asztal, a telefon, a számítógép használata, a szobaajtó, és még egy csomó más dolog mind-mind nélkülözhető az életben maradáshoz, és törvény sem írja elő, hogy a szülő köteles ezek bármelyikét biztosítani a gyermekének. Van választási lehetőséged, és mindig van eszköz a kezében, ha a kamaszod úgy dönt, felrúgja a szabályokat. **Világosítsd fel, mennyi kiváltságban van része, amíg szándékában áll betartani a rá vonatkozó szabályokat.** Legyen vele tisztában, hogy például szobáján kiváltság az ajtó. Ha percnként bevágja bármelyik ajtót a házban, elveszíti a saját ajtóhoz való jogot; és akkor is, ha visszaél az ajtó oltalmával (pl. pornót néz) – az ajtót ki lehet venni a keretből. Tőle függ, hogy élvez-e a kiváltságot, hogy van mit magára csukni, ha egyedül szeretne lenni. Ha eldöntöd, hogy betöltöd a kormá-

nyos szerepét, rá fogsz jönni, hogy sok eszköz van a kezében. Legalább annyi, ahány kiváltságot kamaszod a neki járó minimumon felül élvez. Ugyanakkor ne felejtse el, hogy minden fegyelmezési kísérlet visszaüt, ha árt a köztetek lévő kapcsolatnak. Ha tehát ellenséges a kapcsolatokat, bánj csínjában a következményekkel, mert a bizalmas kapcsolat keretein kívül többet árt, mint használ.

Hitelesebb leszel a szemében, és elfogadhatóbbak lesznek számára fegyelmezési törekvéseid is, ha azt is folyamatosan érzékeli, hogy nem vagy az ellensége, sőt! Igazán törődsz vele, és igazán érdekel. Tapasztalati alapon kell meggyőződnöd róla, hogy az ő személyét és jólétét fontosabbnak tudod tekinteni önmagadnál, és a saját kényelmednél. Kamasz lelkének hatalmas igazságérzete pedig értékelni fogja, hogy az igazságosság érvényesül az életében – még akkor is, ha tiltakozik a megúszás és az elkerülés kényelme ellen.

Brouwer Pálhegyi Krisztina

(A szerző engedélyével: krisztamami.wordpress.com)

A reformáció 500. évfordulójának megünneplésére készülnek a protestáns egyházak. Bátor tétellel 1517-ben Luther Márton indította el a tisztulást hozó változást, hisszük: Isten akaratából. Rend bontó, de nem rendbontó volt.

„A kolostorban volt elég étel és ital, de szívünk és lelkiismeretünk kínokban vergődött. Pedig a lélek szenvedése a legsúlyosabb. Sokszor megijedtem Jézus nevének hallatára, és ha a keresztre pillantottam, úgy éreztem, mintha villám sújtott volna” – jegyezte le Luther a kolostorban töltött időszakának vergődéséről. Azon volt, hogy a tőle elvárt előadásokat és prédikációkat a Szentírás alapján tartsa „ezért aztán két esztendő múlva itt (Wittenbergben) eretnek hírébe keveredtem”.

Erdemszerző próbálkozás

Mindeközben a gazdag ifjúhoz hasonlóan (Mk 10,17) kérdezte: „mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” A kolostor falai közt azt tanították, hogy az embernek saját érdemeivel is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a bűnből szabadulva elnyerje az üdvösséget. Nem tartották elégséges árnak Krisztus életét. Mivel

tehát a cselekedetek fontosságát és jelentőségét hangsúlyozták, így a bűntudatból és a bűnből való szabadulásnak az egyik gyógy módját a gyónásban látták. Az elképzelésük szerint a gyóntatószékben a bűneitől szenvedő lélek „orvosságot”: feloldozást nyert. De Luthernek ez – mivel nagyon szeretett volna tiszta és szent lenni – nem volt kielégítő megoldás. Ő így élte meg a gyónást: „mindezt Istentől való félelmünkben

cselekedtük azért, hogy megigazuljunk, roskadozván a számtalan emberi rendelkezés alatt... Bár a legnagyobb áhítatban voltam, mégis kételkedésekkel mentem az oltárhoz és kételkedésekkel jöttem el onnan”. Sokan voltak olyanok is, akiknek utólagosan is előjötték újabb és újabb vétkeik, amikkel többször is viszsza mentek a gyóntató paphoz, és még akkor is bizonytalanul és félve áldoztak. Olyanok is akadtak, akik még az oltárnál, az ostyakiosztáskor is a pap fölébe súgták egy-két kételyüket. „Teljesen eltöltött bennünket az a balhiedelem,

Erős vár a mi Istenünk! (III.)

A rend bontó Luther

hogy nem tudunk imádkozni, se meg nem hallgattatunk, hacsak nem vagyunk egészen tiszták és büntelenek, mint a mennyei szentek.”

A gyónás után is büntudattal, félelemmel volt terhelt a lelke, amit ő eleinte annak tudott be, hogy ő az oka mindennek, valamit elrontott, nem csinált eléggé jól. Bűntudata ezáltal csak fokozódott. Mindent megtejt, hogy méltó legyen Isten kegyelmére, mégsem érezte, hogy elnyerte azt. Egyenes út volt ez az önvádig, ami fokozta a bűntudatot, aminek lecsillapítására kereste a megoldást.

Böjt, virrasztás, fagyoskodás

„Az éjszakákat átvirrasztottam, böjtöltem, imádkoztam, korbácsoltam és kínoztam testemet, hogy az engedelmesség parancsát betöltssem, és tisztaságban éljek. Télen majdnem megfágytam a miséken. Ilyen balgatagon akartuk testünket legyőzni a túlzásba vitt virrasztásokkal és fagyoskodással... Elvakultságomban nem ismertem Isten akaratát, mely szerint testemet gondoznom kellett volna, és nem lett volna szabad az ön-

kínzásban bizakodnom. Mert én halálra gyötörtem volna magam a böjtöléssel, virrasztással és fagyoskodással. A legszigorúbb téiben is csupán egy ócska csuha volt rajtam, úgyhogy majdnem megfágytam. Én, dr. Luther Márton, bizony megöltem volna magamat, ha nem jelent volna meg az evangélium világossága.”

És hogy miért történhetett mindez meg? Erre is választ ad Luther: „A skolasztikus hittudomány egyértelműen azt tanítja, hogy az ember pusztán természeti erőivel is kiérdemelheti Isten ke-

gyelmét.” Erre jutottak tehát a tudós skolasztikusok, akikről Luther így ír: „megöregedtek az egyetemi tanári munkában, de Krisztusból semmit meg nem értettek, mert megvetették a Szentírást. A Bibliát senki sem azért olvasta, hogy elmélyedjen benne, hanem csupán azért, hogy tudományos ismereteket nyerjen belőle, mint valami történeti könyvből”. (Ennek a ténynek az ismeretében lesz érthető, miért oly lényeges a protestáns teológia egyik alapelve, a sola scriptura, egyedül a Szentírás.)

Ezért csupán ésszel tudták magyarázni az ígét: Isten igazságát Isten szigorú ítéletének tanították, cselekvőlegesen (activum) igazságnak, „mely szerint Isten igaz és megbünteti a bűnösöket, az igazság nélkül szűkölködőket”. Ez a magyarázat pedig úgy hatott Lutherre, hogy retteget: ha Isten igazságos, akkor büntetnie kell! Hisz hogyan várhatja valaki a szigorú Istentől, aki a bűnt megítéli, hogy a bűnben szenvedő embert saját szigorú ítéletétől megmentsse? Mintha egy ügyészről várnánk, hogy egyben ügyvédje is legyen az ítéletre várónak. Lehetetlen!

A megelevenedő íge

„Hosszú időn át tévelyegtem és nem tudtam, hol is vagyok. Tudtam ugyan valamit, és mégsem tudtam, mi is az, míg bele nem ütköztem A római levél 1. részének 17. versébe: »Az igaz ember hitből él«. Ez segített rajtam.” Luther kezdett különbséget tenni a törvény és az evangélium igazsága közt. Míg korábban csak a

törvény és az evangélium közti különbséget kereste, és azt gondolta, hogy Mózes és Krisztus közt csupán a kor, melyben éltek, volt a különböző és a tökéletességüknek a foka. De amikor megértette, hogy más a törvény és más az evangélium, akkor átjutott a „túloldalra”: rátalált Isten Igazságára, Aki őt is igazgatta.

„Ez mindaddig tartott, míg végül hosszú napokon és éjszakákon át tépelődvén, Isten kegyelméből az ígék belső összefüggésére fordítottam figyelmemet. (Folytatás a 9. oldalon)

(Befejezés a 8. oldalról)

Éspedig: »Istennek igazsága jelentetik ki abban..., miképpen meg van írva: Az igaz ember pedig hitből él.« Ekkor Isten igazságát úgy kezdtem értelmezni, mint azt az igazságot, melyben az igaz ember Isten ajándékozása folytán él, mégpedig

Johann Tetzel

hitből. Most kezdtem megérteni, hogy ennek az igének: az evangéliumban Isten igazsága jelentetik ki, az az értelme, hogy ti. ez az igazság elfogadott (passiv) igazság, mellyel minket a kegyelmes Isten igazá tesz a hit által, amint megírtott: »Az igaz ember hitből él.« Ekkor úgy éreztem, mintha teljesen újjászülettem volna”.

Ahogy ezt megértette, más értelmet kaptak a Szentírás többi igéi is. Megérkezett. Véget ért az önmarcangolás, átölelte őt a kegyelem, Isten mérhetetlen szeretete. A kimondhatatlan lelki és testi küzdelem befejeződött, Isten kárhozatra rendelő ítéletétől való félelme átváltozott békeséggé, mert megértette, hogy Isten a hozzáfordulót megmenti a kárhozattól, Jézus Krisztus érdeméért.

1513-ban járunk.

A tévedés tévedést szül

„A középkori római katolikusság azt tanította, hogy a bűnbánat szentségében feloldozott bűnös, Isten előtt is érvényes bűnbocsánatot nyer a paptól. A bűnöknek megfelelő büntetésekről pedig azt tanították, hogy azok kétfélék: örökké tartók és ideig tartók” – írja Virág Jenő a könyvében.

Erős vár a mi Istenünk! (III.) A rend bontó Luther

Az egyház által a bűnök is osztályozva voltak súlyosságuk szerint, változó volt a miattuk kirótt penitencia is. Az emberi logika alkotta ezt a „megoldást”, ezért a büntetés is emberi logika szerint volt megszabva: minél nagyobbat vétkezett valaki, annál súlyosabb volt érte az egyház által megszabott büntetés, úgymondhatnánk, hogy annál nagyobb volt a tőle való szabadulásnak az ára. Viszont az emberi gondolkodás is bűnnel terhelt: ha mód van „kicszelezni” a szabályt, akkor az emberek azt megteszik. Így volt ez ebben az esetben is, az egyház vezetői pedig azt legalizálták: a vezeklés, gyónás, böjtölés helyett kiválthatták magukat pénzen vagy az egyház számára hasznos cselekedeten is az emberek. Magyarán: megvehettek egy búcsúcédulát, azaz egy igazolást arról, hogy „megfizettek” a bűneikért, a papok dolga csupán a feloldozás volt. (1476-ban a búcsút kiterjesztették az elhaltak lelkére is, hogy utólagosan is ki lehessen emelni szeretett lényt a tisztítóútból.)

A búcsúcédulák kora

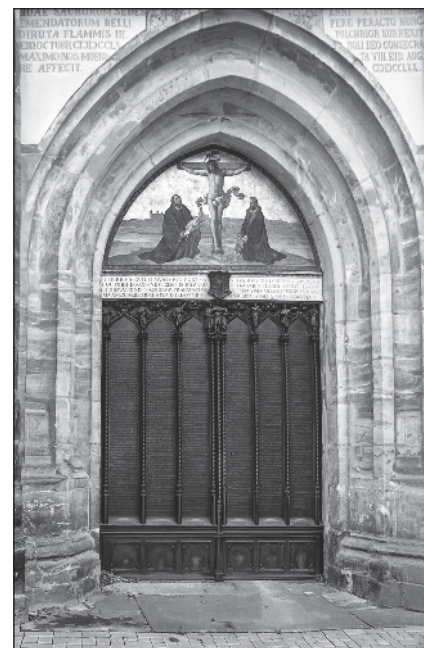
Ezzel, az egyházi előírásoktól terhelt, a bűntől való felmentésre emberi megoldást nyújtó tévtannal találja szembe magát Luther Márton. Az ő idejében Johann Tetzel Domonkos-rendi barát nagyon intenzíven árusította a búcsúcédulákat, amit mindenki anyagi lehetőségéhez mérten vásárolhatott meg (a koldusok akár ingyen is megkaphatták), mely cédulát aztán – mintegy igazolásul arra, hogy a cédula tulajdonosa eleget tett bűnei „felszámolásáért” –, felmutatott a gyóntató papnak, s így feloldozást nyert.

Szászországba Bölcs Frigyes választófejedelem nem engedte be a búcsúcédula-árusokat. Az emberek azonban megtalálták erre a megoldást: elutaztak a szomszédos tartományokba, hogy a bűneikre megkapják a „feloldozást”. „Amikor Luther látta a búcsúárulásnak a nép lelki és erkölcsi életére gyakorolt veszedelmes hatását, kénytelen volt ellene fellépni. 1516. október 31-én tartotta első prédikációját a búcsú ellen” – olvasható Virág Jenőnél. Majd levelet írt több püspöknek, kérlelve őket, hogy szüntessék be, állítsák meg Tetzel működését. Mellékelte a 95 tételét is, melyben pontról pontra szedve cáfolta Tetzelnek a 94 tételét, melyben ő magyarázta,

hogy miért vegyék meg az emberek a búcsúcédulákat. Kilencvennégy tétel tehát a tetzeli kilencvennégy tételnek volt a cáfolata és Luther kiegészítette a sort még eggyel, így lett belőlük kilencvenöt. De hiába próbálkozott...

Így érkezőnk el 1517. október 31-hez. „Végül a wittenbergi nagy ereklyéünnep és búcsúnap (november 1.) alkalmából a búcsúkereskedésre vonatkozó aggályait és bíráló megjegyzéseit 95 tudományos tételben foglalta össze. Tételeit kinyomatta s 1517. október 31-én déli 12 órakor kiszögezte a wittenbergi vártemplom ajtajára. Ezzel a búcsú ereje és értéke felett való vitára hívta ki korának tudósait”.

Vitairatnak szánta Luther a pontjait. Ezt a pontok elé írt szöveg is bizonyítja: „Az igazság kiderítése és igyekezetétől indítva, megvitatásra kerülnek az alábbi tételek Wittenbergben, tisztelen-

A wittenbergi vártemplom kapuja.

dő Luther Márton atya, a szabad művészetek és a szent teológia magisztere s ugyanott ezeknek rendes előadója elnökletével. Ezért kéri, hogy akik nem jelenhetnek meg ezeket velünk élőszóban megvitatni, tegyék meg távolból írásban. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében. Amen.”

Luther Márton felajánlotta, hogy ha valaki komoly érvekkel megcáfolja az ő 95 tételét, hajlandó azokat visszavonni. Senki nem jelentkezett.

Kis Lucia

Kérdezz bátran!

Hogyan tudhatsz meg még többet Istenről?

Tegyük fel, hogy szeretnél mindent megtudni a hatalmas madárevő pókról (Theraphosa blondi), a világ legnagyobb pókjáról. Talán még Dél-Amerika dzsungeljeibe is elrepülnél, hogy személyesen szerezhess tapasztalatokat erről a szőrös, 25-30 centi nagyságú állatról. Megnéznéd, hogyan eszik, hogyan nyeli a táplálékát. Talán egy kispókot haza is hoznál, hogy a laboratóriumodban tanulmányozd. Nos, ha Istent akard megismerni, legalább ilyen keményen meg kell dolgoznod érte. Olvasd a Bibliát! Beszélj naponta Istennek a gondjaidról. Köszönd meg, amit kapsz tőle, engedelmeskedj neki akkor is, ha ez nem könnyű, s bízz benne, hogy mindig törődni fog veled. Tanulj meg mindent róla, amit csak megtanulhatsz a Fiáról, Jézusról. Hiszen Ő olyan, mint a mennyei Atya. Ha ezt mind megteszed, hamarosan egész jól fogod ismerni Istent. Ráadásul Jézus nemcsak Megváltód és Mestered lesz, hanem a legjobb barátod is.

Miben különbözik a Biblia más könyvektől?

A Biblia a legtöbb könyvtől különbözik abban, hogy igazából nem is egy könyv, hanem hatvanhat kisebb könyv gyűjteménye. Több mint negyven szerző írta, több mint ezeröttszáz éven keresztül. Ezek a szerzők három különböző nyelven írtak:

Kis csavar a gépezetben

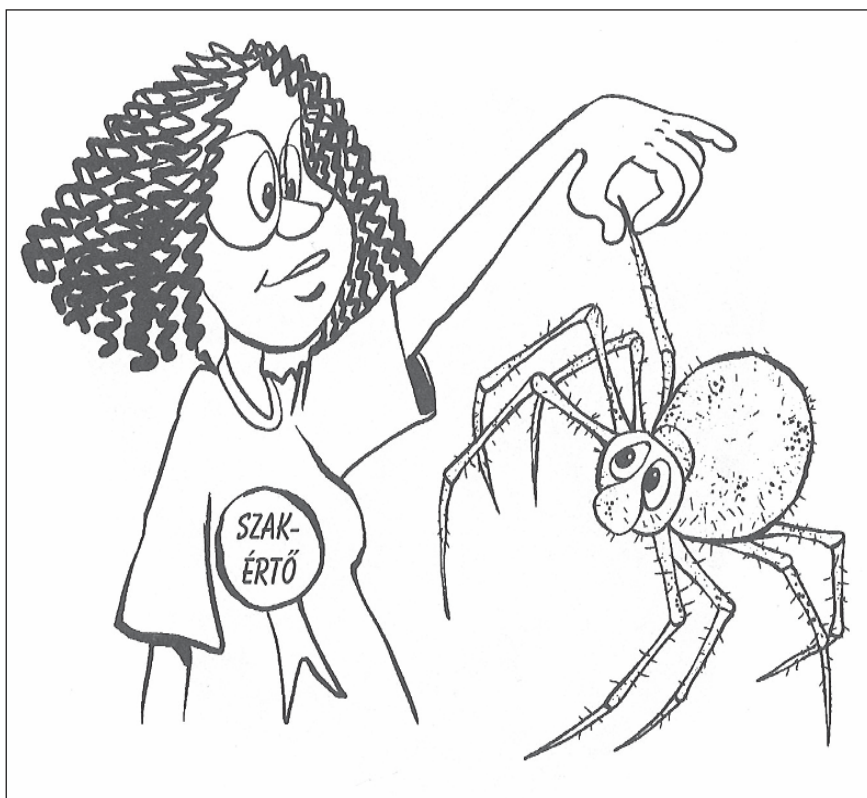
Az emberi test Isten csodálatos alkotása. Egyetlen testrészünk sem felesleges. Miképpen egy hatalmas szerkezetben egyetlen kis csavarnak is megvan a maga szerepe. Az alábbi történet is erről beszél: A kis csavar egy volt a sok százezer közül. Két vaslemezt szorított egymáshoz a hatalmas hajón. Egy nap megszólalt:

– Elég kényelmetlen helyem van itt. Egy kicsit kinyújtózom, nekem is jár egy kis pihenés...

A környező csavarok kétségbeesetten üvöltöttek rá, amikor meghalották, hogy lazítani akar egy kicsit.

héberül, arámul és görögül. Mégis, a Biblia abban különbözik igazán a többi könyvtől, hogy Isten igaz szava szólal meg benne, azé az Istené, aki az egész világegyetemet teremtette! S aki vigyázott rá, hogy a Biblia szerzői csak azt írják le, amit Ő el akar mondani magáról. Azért adta nekünk a Bibliát, hogy tudjuk, hogyan bízhatunk Isten Fiában, Jézusban, és hogyan örülhetünk az örök életnek, amit majd tőle kapunk. Ha tényleg érdekel, hogyan kerülhetünk Isten közelébe, azt csak a Bibliából tudhatjuk meg!

(Josh McDowell–Kevin Johnson)

– Megörültél, kis csavar? Ha elengeded a két vaslemezt, mi kettészakadunk!

A vasgerendák nem hittek a fülüknek: – El ne engedjétek a lemezeket, mert akkor megingunk mi is! Szélvészként terjedt el a hír az egész hajón: – A kis csavar forgat valamit a fejében!

Mindenki megijedt. A hatalmas hajótest még a gondolattól is remegni kezdett: a kis csavar kieshet a lyukból... A vékony és vastag vaslemezek, a hajóbordák, a vasgerendák üzenetet küldtek a kis csavarnak: – Nagyon kérünk, légy szíves és ma-

**Uram add hogy lássak
a magam kis világán túl is
a magam érdekein is túl**

**hogyan észrevegyem jeleidet
ebben a mi nehéz korunkban**

**láttasd meg velem
hogyan mit kell tennem
és mit hogyan kell tennem**

**van két kezem hozzá nekem is
Szent-Gály Kata**

radj nyugodtan! Ha te lazítasz, veszélybe kerül az egész hajó, egyikünk sem fogja elérni a kikötőt! Ne tedd ezt velünk!

Ez hízelgett a kis csavar büszkeségének. Eddig eszébe sem jutott, hogy ő mennyire fontos a többiek számára. Visszaüzent: – Maradok, ahol vagyok!...

*

Kis csavarnak látod magad a családodban, a munkahelyeden, településed közösségében? Maradj a helyeden, és tedd azt, amit rád bízott az Úr! Attól se többet, se kevesebbet!

(Ismeretlen)

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Tanácsa IX. ülészakának 14. ülésén, melyre Komáromban, 2016. szeptember 10-én került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta.

– A kiegészített pontokkal együtt egyhangúlag elfogadta a tárgysorozatot. A következő ülésén részletesen kíván foglalkozni a reformáció 500. évfordulójának megünneplésével.

– Tartalmilag jóváhagyta a 13. ülés jegyzőkönyvét.

– A bacsikai Hornyák Enikő és a füleki Gáspár Dániel részére megadta a lelkészjelölti jogállást.

– A következő ülésen kész tárgyalni a lelkészjelölti jogállás megadásáról Siák Magdolna és Schwancer Pál esetében is, akik nem tagjai egyházunknak. Az ő esetükben, amennyiben megkapnák a jogállást, az tanulmányaik befejezéséig lenne hatályos.

– Felkérte Ján Semjan püspökhelyettest és Julius Kováč főgondnokhelyettest, hogy 2016. szeptember 30-ig nevezzék meg azt a lelkípásztort, aki a Kalvinske hlasy szerkesztőségi tagjaként a jövőben gondoskodik a két szlovák egyházmegyét érintő események megfelelő publikálásáról.

– Tudomásul vette, hogy Szénási Szilárd, a Komáromi Református Egyházmegye esperese 2016. július 1-jei hatállyal a Sóskelecsői Református Egyházközség helyettes lelkészévé Szabó Erzsébet lelkípásztort jelölte ki.

– Tudomásul vette, hogy Erika Dékányová, a Nagymihályi Református Egyházmegye esperese 2016. július 1-jei hatállyal a Bezővi Református Egyházközség helyettes lelkészévé Marek Kačkoš pályini lelkípásztort jelölte ki.

– Hozzájárult, hogy a Rimajánosi Református Egyházközség a Közalapból kapott

A ZSINATI TANÁCS 14. ÜLÉSÉRŐL

támogatást a lelkészlak felújításának következő fázisára használja fel.

– Somogyi Alfréd, a Pozsonyi Református Egyházmegye esperese a 2016. augusztus 2-án kelt levelében tudatta a Zsinati Tanáccsal, hogy Csík György tanyi lelkípásztor lemondásával a Pozsonyi Református Egyházmegyében megüresedett egy zsinati lelkészi rendes képviselői tisztség és az egyházmegyei tanácsban egy lelkészi tanács tag tisztsége. A megüresedett tisztségeket rendkívüli választás útján fogják betölteni. A Zsinati Tanács az esperes jelentését a Pozsonyi Református Egyházmegye megüresedett tisztségének betöltésére tett lépésekről tudomásul vette.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Calvin J. Teológiai Akadémia által kiadott kiadványok (Pólya Katalin: Az Istenről szóló tan Elisabete Moltmann-Wendel teológiájában; Somogyi Alfréd: Az egyház jog isteni többlete; Szent hely. Tanulmányok dr. Erdélyi Géza püspök tiszteletére 70. születésnapja alkalmából) szimbolikus 10 eurós áron eladásra kerüljenek az egyházközségek parókiális könyvtárába.

– A Hegyi Református Egyházközséget 2016. október 1-jei hatállyal átminősíti a Kiszráskai Református Egyházközség szórványává. A Hegyi Református Egyházközség ingó és ingatlan vagyona 2016. október 1-jei hatállyal a Kiszráskai Református Egyházközség tulajdonába kerül.

– A Szalóci Református Egyházközséget és a Vígteleki Református Egyházközséget 2016. október 1-jei hatállyal átminősíti a Szilicei Református Egyházközség leányegyházközségeivé.

– 2016. szeptember 9-én I. lelkész-képző vizsgát tett: Bobvos Gergely Máté, Andrea Korečková, Pospíšil Miklós, Kovácsné Smataria Ibolya és Szűcs Zsolt László. 2016. szeptember 9-én II. lelkész-

képző vizsgát tett: Lőrinc Gábor és Molnár Viktor. Lelkészképzésüket újból visszaszerezték: Milen Marcell és Peres Eszter. A Zsinati Tanács jóváhagyta az I. és a II. lelkész-képző vizsga eredményeit és úgy határozott, hogy Lőrinc Gábor, Molnár Viktor, Milen Marcell és Peres Eszter lelkípásztoroknak érvényesíti teljes lelkészi képzésüket.

– Eleget tett Pospíšil Miklós kérésének, és doktori tanulmányai alatt nem rendel ki segédlelkészi szolgálatra, valamint Kovács Nikolett kérését tudomásul vette. 2016. október 1-jei hatállyal segédlelkészként alkalmazza Bobvos Gergely Mátét, egyúttal kirendeli őt segédlelkészi szolgálatra a Nagyráskai Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkípásztora Beňadik Adrián abarai lelkípásztor. 2016. október 1-jei hatállyal Bognár Judit lelkípásztort kirendeli esperesi beosztott lelkésznek a Pozsonyi Református Egyházmegyébe. 2016. október 1-jei hatállyal Molnár Viktor lelkípásztort kirendeli beosztott lelkésznek a Gömöriskárosi Református Egyházközségbe. 2016. október 1-jei hatállyal Milen Marcell lelkípásztort kirendeli helyettes lelkésznek a Magyarbódi Református Egyházközségbe.

– Hozzájárult, hogy Écsi Gyöngyi hetényi beosztott lelkípásztor 2016. október 1-től egy évre fizetetlen szabadságra menjen.

– Tudomásul vette, hogy Szénási Szilárd, a Komáromi Református Egyházmegye esperese, 2016. szeptember 1-jei hatállyal az Érsekújvári Református Egyházközség helyettes lelkészévé Sasák Attila kamocsai lelkípásztort jelölte ki.

– Határozott arról, hogy 2016. október 1-jén rendkívüli ülést tart, az eredetileg 2016. december 3-ra tervezett ülését 2016. december 10-re módosítja.

Az országos énekverseny énekei a 2016-os évben

Egyházunk Egyházzenei Osztálya idén is meghirdeti az országos énekversenyt, melyre a következő énekanyaggal lehet jelentkezni:

I. kategória (alsó tagozat 1–3. évfolyamok): az Énekeskönyv 65., 81., 168., 196., 200., 318. énekei és egy szabadon választható egyházi gyermekének.

II. kategória (4–6. évfolyamok): az Énekeskönyv 47., 96., 105., 135., 151., 240., 256., 300., 457. és 470. énekei, valamint egy szabadon választható egyházi gyermek- vagy ifjúsági ének.

III. kategória (7–9. évfolyamok): az Énekeskönyv 50., 121., 122., 138., 171., 230.,

264., 338., 353. és 474. énekei és egy szabadon választható egyházi gyermek- vagy ifjúsági ének.

IV. kategória (középközségek): az Énekeskönyv 35., 38., 51., 117., 162., 184., 207., 258., 380. és 510. énekei és egy szabadon választható ifjúsági vagy lelki ének.

V. kategória (felnőttek): megegyezik a IV. kategória énekanyagával.

VI. kategória (gyermek éneklő csoportok 1–5. évfolyam); VII. kategória (gyermek éneklő csoportok 6–9. évfolyam). A csoport maximum négy tagból állhat, akik közül csak egy személy indulhat egyéni

kategóriában is. A versenyanyag egy énekcsoport és öt református énekeskönyvi ének. Az énekcsoport öt énekből álljon. Tartalmazzon négy református énekeskönyvi éneket, melyek közül legalább egy zsoltár legyen és az 5. egy szabadon választható ének. Az énekeket az I., II. és a III. kategória énekei közül lehet összeválogatni. (Tehát összesen tíz éneket kell hozni).

VIII. kategória (felnőtt éneklő csoportok, középközségek és felnőttek). Feltételek: mint a VI. és VII. kategóriánál. Az énekeket a III. és a IV. kategória énekei közül lehet összeválogatni.

Negyven éve Isten áldásával... Egy értünk dolgozó segítség-szervezet

A holland Hulp Oost Europa Alapítvány ez évben ünnepli fennállásának 40. évfordulóját. Olyan alapítványról van szó, amely a hollandiai református gyülekezetek körében jött létre.

1974-ben Jacob von Rootselaar lelkipásztor Magyarországon járt, mert halott a magyarországi keresztyének nehéz helyzetéről. Kényszerből – szívroham miatt – néhány hetet Baján kellett töltenie. Sok magyarországi lelkész látogatta meg ez idő alatt, így jó kapcsolatot alakított ki a környékbeli keresztyénekkel. Hazatérve Hollandiába – a gyülekezetek segítségét kérve – megalapította a Hulp Oost Europa Alapítványt. Én is (jelen sorok írója), az alapítók közé tartoztam. 1976. április 9-én érkezünk először Magyarországra, hogy a református gyülekezeteket meglátogassuk.

Az alapítvány egész Hollandiából kapott anyagi támogatást. Ebből a pénzből vehettünk lakókocsikat és lakóbuszokat, amikkel az évek során több százezer Bibliát és keresztyén irodalmat juttattunk

gyülekezetekkel Pozsonytól Nagykaposig. (A helyi rendőrséggel már annál hidegebb volt a kapcsolatunk.) Az első ilyen baráti kapcsolatunk az időközben sajnos már elhunyt Mórocz Ernő lelkipástorral alakult ki Martoson, Urbán Károllyal Tornalján és Csukás Zsigmonddal Somorján. Rengeteg kellemes emlékünknél van, ahogy a munkánk során kapcsolatba kerültünk lelkészcsaládokkal és gyülekezeti tagokkal, mint pl. Orémus Györggyel Balogiványiban, Peres Imrével Alistálon, Pásztori Attilával Léván, Csoma Lászlóval Deregyőn, Erdélyi Gézával Hanván és Sebők János-sal Madban. Mindig nagyon óvatosak voltunk és odafigyeltünk arra, hogy sose nevezzük meg és áruljuk el a címüket, akiknél éppen látogatóban voltunk. Arra is vigyáztunk, hogy akik anyagi támogatást kaptak, azok kiléte maradjon ismeretlen. Így tudta a Hulp Oost Europa Alapítvány segíteni a beteg gyülekezeti tagokat támogatás vagy éppen gyógyszer-rek révén. Több gyülekezetben sikerült a

Az átalakított lakókocsi ülés mögötti része szolgált rejtékhelyül a Bibliáknak.

Magyarországra, Csehszlovákiába, Erdélybe és Újvidékre. Kárpátaljára is sikerült Bibliákat küldeni a magyarországi keresztyén testvérek jóvoltából. Az irodalmak között főként gyermekbibliák és keresztyén gyermekkönyvek voltak. Óriási kegyelem volt a mi Istenünk részéről, hogy a határokon egyszerűen sem bukkott le egyik autónk sem, amik át voltak alakítva, így nem lehetett kiszimatolni, hogy hol voltak bennük elrejtve a Bibliák.

1981-től Henk Selles barátommal rendszeresen jártunk Szlovákiába. Nagyon sok baráti kapcsolat létesült a reformá-

templomfelújításhoz is hozzájárulunk. Volt olyan, hogy lelkészek Škoda autó vásárlásához kaptak támogatást, hogy be tudják szolgálni a szórványokat.

A fordulat után szabadon tudunk Hollandiából Csehszlovákiába utazni. (Akkoriban számos cím állt a rendelkezésünkre.) Sok helyen hozzájárultunk az építkezésekhez: Szepsiben, Szaláncon, Deregyőn, Füleken, Ipolyságon, Bögellőn, Tornalján, Hanván, Csécsen, Abaújszínán, Dióspatonyban, Gálszécsen stb. A dunaszerdahelyi templomépítés például egy nagyon szép együttműködésről adott példát a helyi gyülekezet és a

holland huizeni gyülekezet fiataljai között. A bögellői templom építése is egy testvéri együttműködést alapozott meg a hollandiai woudenbergiekkel, és a tanyai gyülekezeti központ is kapott segítséget a hollandiai Besoyenből. Jelenleg is élő kapcsolat van Tóth Árpád lelkipásztor oroszokai gyülekezete és a holland ermelo gyülekezet között. Már három csoport – a hollandiai entuziasztikus gyülekezetből érkezve – nyújtott ott fizikai segítséget. A madi mentőmisszió építése során is kapcsolat alakult ki a nunspeeti gyülekezettel.

A gyülekezetekben végzett diakóniai tevékenység iránt nagyon érdeklődik a Hulp Oost Europa Alapítvány. A cigány-misszió számolhat a segítségünkkel, csakúgy, mint a szegény gyülekezeti tagok is. Pozsonyban támogatunk egy, a hajléktalanokat megsegítő programot. Több gyülekezetben működik a szegény gyülekezeti tagoknak nyújtandó segítség. A Hulp Oost Europa Alapítvány a fordulat után is adományozott Bibliákat, énekeskönyveket és egyéb irodalmat.

Mivel az ifjak és felnőttek keresztyén nevelése szintén nagyon fontos a Hulp Oost Europa Alapítvány számára, ezért nagy örömmel fogadtuk, amikor Urunk ezt a munkát is megáldotta, amikor is megalakult a katechetikai szeminárium Komáromban és Kassán, valamint a Calvin J. Teológiai Akadémia Komáromban a könyvtárral és a menzával, amikbe Takács Zoltán és Peres Imre annak idején oly sok energiát fektettek. De meg kell említenünk – Istenünk közreműködése jóvoltából – a lévai gimnázium és az öt alapiskola (Alistál, Martos, Érsekkéty, Rozsnyó és Vaján) megalakulását is. Időközben sok tanár megismerkedhetett a hollandiai pedagógiai környezettel is. A Firesz is kapott olykor segítséget tőlünk a fiatalokkal való foglalkozásuk körében fennálló céljaik elérése érdekében. Olykor holland fiatalok csoportja érkezett szlovákiai gyülekezetekbe és töltöttek ott el felejthetetlen napokat.

A negyven év során a Hulp Oost Europa Alapítvány és a szlovákiai református gyülekezetek közti együttműködés árnyalata némileg változott. Akkoriban sok minden titokban folyt, most minden nyilvánosan és keresztyéni testvériségben zajlik. Hálásak vagyunk Urunknak az elmúlt években nyújtott rengeteg áldásért. Isten áldása legyen mindnyájatokkal!

Albert Heldoorn

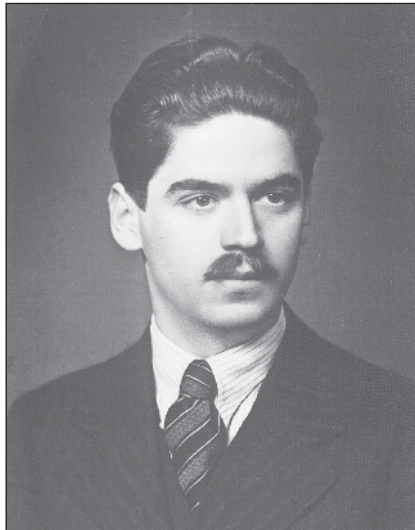
Martsa Dániel református lelképásztor 2016. október 14-én lenne 100 éves.

56 esztendő adatott neki. 56 év, az országhatárok változása miatt négy országban. Az alistáli református lelkész édesapa, Martsa Sándor, korán megárvult két kisfiának egy valamit adhatott a tanító-nő édesanya: hitet és tudást. Az ifjú Dániel a komáromi bencés gimnáziumban érettségizett, majd a losonci, később a pápai teológián érett lelkésszé. Révkomáromi segédlelkésszé után a tatai gyülekezet hívta meg pásztorának, de a második világháború és pár hónapos kislánya betegsége ismét a Felvidékre, Padányba helyezte. Majd 1950-ben a tanyi gyülekezet beiktatott lelkésze lett és maradt 1972-ben bekövetkezett haláláig.

Ő volt a nagyapám. A példaképem. Négyévesen veszítettem el, s a Teremtő akarataiban megnyugodva bár, de gyászolom azóta is. Képzeltben beszélgetek vele, a lelképásztorom. Életem összes fontos fordulópontjánál áldását, véleményét kérem. Pedig csak négy röpke évig ismerhettem. De! Láttam, hogy minden emberhez – korra, nemre, nemzetiségre, vallási hovatartozásra vagy éppen „hova nem tartozásra” való tekintet nélkül alázattal, figyelemmel közelített. Elintézett peres ügyet, fővárosi orvosi vizsgálatot, hívott

Emléke az unokákban él tovább Száz éve született Martsa Dániel

haza és térített jó útra tékozló fiúkat és lányokat, s megadta a végtiszteességet a pártemberek hívó szüleinek is, hiszen hányszor fordultak gyászukban a „tiszteletes elvtárshoz”! Ha feddett is, el nem

Martsa Dániel

ítélt. Segített. Mindenkinek, ami csak tőle telt. Épp nemrég mesélte el egy férfi, hogy a faluban akkor még idegen, tele-

pes szlovák apa is csak a magyar pap segítségére számíthatott, amikor egy szerencsétlen szánkóbaesetben elszenvedett lábtörés nyomoréksággal fenyegette a kisfiát. A párt- és nemzetársak nem ültek autóba a havas, tükörjeges úton, a tiszteletes úr kórházba vitte a fiút, aki egészséges felnőtté érett.

Martsa Dániel, a „méltatlan bár, de hivatalos szolga” rajongásig szerette a futballt, Alistálon a helyi focicsapat alapítói közé tartozott, élt-halt a régi, ócska autók bütyköléséért és a pulikutyákért. A szószeiken viszont, a kegyelmi állapotban ő maga volt a Szó.

Istennek hála, hogy alig pár hónappal a halála után világra jött a kishúgom, aki lelkiségének örököse, lelképásztori hivatásának méltó folytatója lett. Antala Éva ma nagyölvédi lelképásztor, és sokszor azon kapom magam, hogy azt érzem, éppen olyan, mintha a nagyapámat hallgatnám, még gesztusai, szófordulatai is őt idézik.

„Az Úr csodásan működik”, Istennek legyen hála életükért és szolgálatukért!

Antala Zsuzsanna

Cipeljük a fát, avagy a nagyon testvérek dicsérete

„Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik” (Péld 17,17).

Lázár Ervin *Szegény Dzsoni és Árnika* művében mesél a tizenkét testvérről, akik egy olyan átok ül, hogy ami fáj az egyiknek, fáj a többi tizenegynek is. Ha valamelyik elmegy fát vágni, és lábára esik a fa, az otthon ülő tizenegy testvér egyszerre ugrik fel és jajgat, hiszen nekik is ugyanúgy fáj. Vagy ha a tizenkettedik cipeli a fát, akkor mind a tizenegynek nyomja a vállát, és küszködik, hisz egyedül viszi. Ha az egyik beleesik a vízbe, és fuldokol, akkor a tizenegy szintén fuldokol a parton. Ha az egyik eltéved az erdőben, és három napig didereg ott és retteg, ugyanazt éli át a többi testvér is. De aztán az okos Árnika királykisasszony helyre teszi ezeket a testvéreket:

„– Ó, ti balgatagok – mondta Árnika –, inkább fuldokoltatok a parton, ahelyett hogy beugrottatok volna, hogy kihúzzátok az úszni nem tudó testvéreket a folyóból! És inkább éheztek és fáztatok három napig, ahelyett hogy megkerestétek volna az eltévedt testvéreket. Ej, de balgatagok vagytok! – Na éppen! Örökké egymásért fogunk majd ugrálni – morgottak a testvérek. – De hiszen **a világ**

legboldogabb emberei lehetnétek – mondta nekik Árnika. – Akármelyikőtök beleesne a folyóba, biztos lehetne benne, hogy a többi tizenegy utána ugrik és kihúzza. Akármelyikőtök eltévedne, bízhatna benne, hogy máris keresik a többiek. Nagy bizalom és szeretet lehetne bennetek. – Tényleg – mondta a legidősebb testvér, és valamennyien elkerekedett szemmel néztek Árnikára. – Ez előbb is eszünkbe juthatott volna!

És hopp, felnyögött mind a tizenegy. A tizenkettedik testvér a vállára vette a fát. Nosza, ugrottak is azonnal, futottak. Odszaladtak a facipelő testvérikköz, mind a tizenegyen segítettek neki. Tizenkettediknek olyan könnyű volt a fa, hogy alig érezték a súlyát. Nem kellett már nyögni, nyöszörögni. **Vitték nagy boldogan a fát, és egyszer csak elkezdtek ám kiabálni:** – Hej, viszket a szemünk, melyikőtök sír? – **Én sírok** – mondta a tizenkettedik testvér –, **de örömben.**”

*

Nekem is sírt a szemem az elmúlt egy évben nem is egyszer, de többnyire örömben. Mert amikor nehéz terhet kellett viselni, akkor a kisgéresi gyülekeze-

tünk nem egy tagja, de nem is csak tizenegy – segített cipelni azt. És nem csak ennek az egy gyülekezetnek a tagjai, de sok-sok *nagyon testvér*, határon innen és túl, segítettek imáikkal. Mert a keresztyén ember megörökölte a határtalan szeretet képességét Urunk Jézustól. Az elmúlt egy év alatt nagyon sokszor feltettem magamban a kérdést, hogy vajon az emberek miért nem akarnak gyülekezetbe tartozni? Hiszen amikor van egy ekkora családja, ennyi sok *nagyon testvére* az embernek, akkor ezerszer könnyebb a teher, és édeesebb, sőt áldássá lehet a próba. Az imádság, az anyagi támogatás, a csigatészta-készítés, mind-mind azok ragaszkodását fejezik ki, akiket pásztorol az ember.

Kedves lelképásztor testvéreim! Annyi sok jót ad az Isten a gyülekezeti tagjainkon keresztül, soha ne felejtsünk el értük hálát adni! A nagyon testvérekért. Köszönjük mindenkinek, MINDENKINEK, akikben nagy bizalom és szeretet van, és akár csak egy imát elmondtak a családjukért. Tartsa meg továbbra is Isten ezt a jó szokásokat!

És továbbra is „vitték nagy boldogan a fát...”

Blanár Gabriella

Országalapító István királyunk ünnepén, augusztus 20-án testvérgyülekezeti találkozóra, ünnepi hálaadó istentiszteletre és falunapra került sor a település fennállásának 750. évfordulója alkalmából Felsőrásban.

Az istentiszteleti alkalom igehirdetője **Nagy Ákos Róbert** esperes volt. A hit harcának megharcolására, a keresztyén értékek melletti kiállásra buzdította a gyülekezetet. A jelenlevőket **Miklós Aladár** gondnok is köszöntötte. **Márk László Gyula** erdélyi, négyfalui, valamint **Balogh Attila** kárpátaljai, salánki lelképásztorok az úrasztalától mondták el üdvözlő szavaikat. **B. Kovács István** muzeológus, az SZRKE Tudományos Gyűjteményeinek igazgatója a település történelmének néhány eseményéről, utalt a magyarság összetartozásának fontosságára.

Hitvallás és fogadástétel színhelye volt augusztus 28-án a gömörzskárosi műemlék-templom. Négy ifjú tett tanúbizonyságot felkészültségéről, vallást hitéről. Ketten az otrokocsi, ketten pedig a felsőfalusi leányegyházközsegekből, utóbbiak roma származásúak, akik példaadó módon jártak el a felkészítő alkalomokra.

Tóth László lelképásztor a *Jn 21, 15–17* alapján bizonytságot tett a Krisztusban fogant keresztyén életfolytatás szépségéről és reményét fejezte ki, hogy

A gyerekeknek a szünetben biztosan nem jutott az eszükbe, hogy eljön szeptember ötödike, az iskolakezdés, a pedagógusoknak, iskolalelkészeknek, fenntartóknak, igazgatóknak viszont a nyár, főleg az augusztus ennek a jegyében telt.

Többek között ezt is érintette **Fülöp Sándor**, az érsekkétyi egyházi óvoda és alapiskola alapító-fenntartójának, a kétyi gyülekezetnek a lelkésze a templomban tartott tanévnyitói igehirdetésében, amit a tanintézmény igazgatójának, **Hajdú Árpád** Makkai-díjas pedagógusnak az eskütétele

Egymásért hálások Kisgéresben

2016 szeptemberében a kisgéresi gyülekezet lelkésznője, **Blanár Gabriella**, fogadásra invitálta a csigacsinaló asszonytestvéreket.

No, nem olyan állófogadás volt ez, mint a politikuskoknál szokásos, hanem igenis ülő. Aprópója az volt, hogy

Testvérgyülekezeti találkozó Felsőrásban Tájékozódást segítő emlékezés zajlott

Az istentisztelet után szoboravatásra került sor a templom előtti téren. A megjelent lelképásztorok közösen leplezték le a **Gróf Attila** és **Szuhán János** kárpátaljai fafaragók turulmadarat ábrázoló szobrát.

A szobor előtt **Bába Iván**, nyugalmazott államtitkár, volt nagykövet mondott ünnepi köszöntőt, aki Sütő András erdélyi író szavait idézve zárta beszédét: „*Erdői emberek tudják, akkor kerülnek végveszélybe, ha már visszafelé sem találják az utat. Őrizzük tehát a jeleket, melyek tájékozódásunkat segítik – visszafelé s előre egyaránt.*”

Ezt követően a helyi ifjak és gyermekek verses, énekes köszöntője következett. Az együttlét szeretetvendégséggel ért véget.

Vasárnap délelőtt a testvérgyülekezetek képviselői, a délvidéki pacséri hívekkel kibővülve, ellátogattak Betlérbe, majd délután **Csányi Erzsébet** pacséri lelképásztor Alsófaluban, Márk László Gyula pedig Gömörzskároson hirdette Isten ígését. Ezt követően Hanván, Nagy Ákos Róbert esperes kalauzolásával a vendégek megtekintették a falu emlékhelyeit. Végül a diakóniai otthonban szívélyes vendéglátásban volt részük. Este **Vadkerti Imre** énekes adott nagyszerű koncertet Felsőráson. Mindezekért az Úr legyen a dicsőség! Ő legyen a felsőrási, valamint a testvérgyülekezetek őriző pásztor!

Tóth László

Konfirmációi ünnepély Gömörzskároson

valahányszor az Úr megkérdezi az élet sorsdöntő kérdéseiben a konfirmandusok-

kat: „*Szeretsz-e engem?*”, akkor a felelet mindenkor a Péteréhez hasonló lesz: „*te tudod, hogy én szeretlek téged*”. A fiatalok a nyári hálaadás alkalmán, szeptember első vasárnapján járultak először az Úr asztalához.

Azért imádkozunk, hogy mindnyájan, betagozódva a gyülekezeti közösségbe, Isten Szentlelke által vezérelt, biztonyságtévő keresztyének legyenek. –tl–

ÉRSEKKÉTYI ÖRÖMÖK

követett. Az elmúlt iskolaévben Hajdú Árpád megbízott igazgatóként vezette az iskolát, most pedig öt éven át, annak megválasztott igazgatójaként tevékenykedik majd. A gyülekezet előljárósága is köszöntötte őt, hiszen az igazgató úr az iskolai szolgálata mellett a gyülekezet presbitere is.

Ünnepi beszédében elmondta, hogy 18. alkalommal nyitja meg az iskola a diákok előtt kapuit. A 2016/17-es tanévben hét új

gyermekkel, katolikus hitoktatóval és matematika-fizika szakos pedagógussal kezdenek. Köszöntötte a megilletődött elsősöket, akik között két zalabai, egy csatai és két kétyi kisiskolás van.

Ha nehéz is az iskolatáska, ha nehéz is az igazgatói és pedagógusi hivatás, szolgálat: iskolánk létezik, működik, él, mert Isten kegyelme és áldása van rajta. Hát Övé a dicsőség!

Ambrus Erika

úgy gondolja, nekünk is részünk van. Nagyra értékelte együttérzésünket, a lelki támaszt, az imacsoportok könyörgéseit a mielőbbi teljes gyógyulásáért, mivel még nagy szükség van rá a családjának, három kicsi gyermekének, de nem utolsó sorban nekünk is, a gyülekezetben.

Ezért fohászokodunk a mi Urunkhoz, hogy mielőbb teljesen meggyógyulhasson. A fogadáson saját készítésű babgulyást, tortát, süteményt varázsolt elénk.

Ezúton is köszönjük a lelkésznőnek a kedves figyelmességét.

Hegedűs Erzsébet

A marcelházai gyülekezet nőszövetségének küldöttségét 2015 tavaszán látta vendégül a kecskeméti egyházközség nőszövetsége, szeptember 2-á és 4-e közt ezt a látogatást viszonoztuk.

A Duna felvidéki hídfőjénél, Komáromban várt bennünket **Rácz Jolán**, marcelházai lelképásztor és néhány vendéglátó. A komáromi református templomban **Oláh Iлона** gondnok asszony széleskörű ismereteket felvonultató, vetített képes előadását hallgattuk meg Komárom történetéről. Ebéd után pedig **Keszegh Béla** tanár vezetésével komáromi városnézésen vettünk részt. Megálltunk Jókai, Klapka, Csokonai Vitéz Mihály, Lehár, Selye János, Szent István szobránál. Majd Martoson, a tájházban a martosi népviselettel, Kisújfalú faluházában régi használati tárgyakkal és eskü-

Nőszövetségi látogatás Kecskemétiiek jártak Marcelházán

vői szokásokkal ismerkedtünk. Búcsón a felvidéki népviseletbe öltöztetett babák, babacsaládok kiállítását néztük meg. A II. világháború áldozatait és a kitelepítés soha el nem múló fájdalját Komáromban és Marcelházán is emlékmű idézi. Zsitvató határában a zsitvatoroki békekötés emlékművénél, Dunamocson Csokonai műzsájának, Lilla mellszobránál, Marcelházán Baróti Szabó Dávid mellszobránál emlékeztünk. Megnéztük a madari és a perbeti templomokat is.

A látningalókon kívül lelki, közösségi élményekben is gyarapodtunk. Örültünk a többségében magyarlakta terület magyar

kultúrájának, megőrzött emlékeinek, magyar tannyelvű alapiskoláinak és egyetemének. Tartalmas igei alkalmakkal is gyarapodtunk. Lelki táplálékról **Rácz Elemér** és **Szabó Zsuzsanna** lelkészek gondoskodtak, bizonyágtétellel **Kocsi Imréné** szolgált.

Megtapasztaltuk nemcsak a vendéglátó lelkész házaspár és asszonytestvérek, hanem a marcelházai gyülekezet szeretetét, figyelmességét is. Kedves alkalom volt első este, amikor bemutatkoztunk egymásnak. Jó hangulatban zajlott a másnapi közös disznótoros vacsora is. Hálás köszönet mindeztért!
Vetéssy Katalin

Testvéregyházkerületi látogatás VENDÉGKÉNT OTTHON

Egyházunk küldöttsége testvéregyházkerületi látogatáson vett részt szeptember 2-á és 4-e között a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben. A **Fazekas László** püspök vezette delegáció **Csúry István** püspök és a vendéglátó egyházkerületek meghívása alkalmából a szatmári és nagykarolyi egyházmegye egyes gyülekezeit és nevezetességeit tekintette meg.

A találkozó Nagykárolyban kezdődött, majd Érdmindszenten, Ady falujában folytatódott. Szódemeteren Kőlcseyre emlékeztünk, majd a reformáció bölcsőjének számító Erdődöt látogattuk meg, ahol az 1545-ben tartott erdődi zsinaton a protestánsok 12 cikkelyben fogalmazták meg hitvallásukat. Szatmárnémetiben volt alkalmunk megtekinteni a református gyülekezeti központot.

Az út során tanulságos volt közelebről is megismerni a királyhágómelléki egyház-

kerület működését, a gyülekezetek épületesét és azokat a csodálatos eredményeket,

amelyeket ezek a közösségek a rendszer-váltás óta megvalósítottak. Láthattunk teljesen új templomokat, parókiákat, diakóniai központokat, iskolákat és óvodákat. Mindezek megerősítettek abban, hogy az Úr szolgálatában összefogva, valóban hatalmas dolgok születhetnek.

A testvéregyházkerületi látogatás záróeseménye a felvidéki lelképásztorok vasárnapi ígehirdetési szolgálata volt a helyi gyülekezetekben. Igehirdetéssel szolgáltak: **Fazekas László** püspök, **Nagy Ákos Róbert** és **Orémus Zoltán** esperesek,

Rákos Loránt lelképásztor, zsinati tanácsos, **Buza Zsolt** lelképásztor és jelen sorok írója.

Reménységgel vagyunk, hogy az egyes gyülekezetek között is elmélyülhet a testvéri kapcsolattartás, hiszen a felvidéki és királyhágómelléki reformátusok hasonló kihívásokkal küzdenek a mindennapjaikban. Egymás sikereiből tanulni, a kihívásokban egymást támogatni és a megoldásokban osztozni, valóban sok áldást hordoz magában a jövőre nézve.

Palcsó Attila

Sókszelőcén hálát adtak

2016. szeptember 4-én köszönt el **Szabóné Híres Erzsébet** a sókszelőcei gyülekezetétől, amelynek nyolc évig volt a megválasztott lelkésze. Előtte férje, **Szabó Sándor** 32 évig szolgált a gyülekezetben, ezért ígehirdetésében az elmúlt negyven esztendőről emlékezett meg az *5Móz 8,2-10* alapján.

Isten iránti hálával emlékezett vissza az útra, melyen – hite szerint – Isten hosszútűró kegyelemmel hordozta életüket, szolgálatukat. Megemlékezett azokról, akik előre mentek, a jelenlevőknek pedig megköszönte, hogy úgy élhettek, mint egy nagy családban. A lelkész 44 évi gyülekezetekben végzett szolgálat után nyugdíjba vonult. Négy gyülekezetért fejezte ki háláját

az Úr Istennek. Említette a csicséri gyülekezetet, ahol lelkésze, Pándy Bertalan és szülei irányításával megkapta a lelki alapokat. A Réte-boldogfai, ahol minden előítélet nélkül fogadták, mint egyházunk első, teológiát végzett és egyházi szolgálatra jelentkező női lelkészét, ahol 16 évig szolgált. Szeretettel említette a deáki, a galántai és a vágsellyei gyülekezeteket, ahova húsz évig beszolgált és a sókszelőceit, ahonnan nyugdíjba vonult az ígével: „Az Úr legyen vigyázó közöttem és közöttetek, amikor egymást nem látjuk” (*1Móz 31,49*).

A gyülekezet gondnokai, a magyarországi majosházi testvérgyülekezet képviselői, valamint a deáki, a galántai és a vágsellyei gyülekezet tagjai köszönték meg a lelkész-nő szolgálatát.

Czanik Miklós

A CJTA igazgatótanácsának ülése. Szeptember 9-én ülést tartott a Calvin J. Teológiai Akadémia igazgatótanácsa, melyen a tanács igazgatója, Lévai Attila beszámolt az elmúlt időszak eseményeiről, majd szó volt a könyvkiadásról, a könyvtár épülete melletti, gyülekezeti tulajdonú épületrész bérlőjének rezsi-költség-hátralékáról, a benyújtott pályázatokról és az elkövetkező időszak konferenciáiról. Az ülésen jelen volt Fazekas László püspök is.

Az SJE RTK Tudományos Tanácsa. Szeptember 14-én Fazekas László püspök részvételével zajlott az SJE Református Teológiai Kar Tudományos Tanácsának ülése. Az ülésen szó volt a kari szenátusba és az egyetemi szenátusba történő választásokról, új tanulmányi programok beindításáról, habilitációs és inaugurációs folyamatokról, tudományos projektekről, publikációkról és jóvá lettek hagyva a doktori disszertációk opponensei.

Német vendégek. A Hallei Református Egyházkerület tizenkét tagú küldöttsége látogatott el egyházunkba Jutta Noetzl hallei lelkész-esperesnő vezetésével 2016. szeptember 15–18. között. A vendégeket Fazekas László püspök és Palsó Attila külügyi tanácsos fogadta, akik elsősorban a Gömörben folyó cigánymisszió iránt érdeklődtek. A komá-

romi gyülekezetben a vasárnapi istentisztelet alkalmával Jutta Noetzl esperes átadta Fazekas László püspöknek a Hallei Református Egyházkerület kétezer eurós adományát, melyet egyházunk részére, diakóniai és missziós célokat szolgáló gépjármű vásárlására szántak.

Hálaadó istentisztelet. A Komáromi Református Egyházmege szervezésében hálaadó ünnepi istentiszteletre kerül sor 2016. október 16-án, 14.00 órai kezdéssel az udvardi református templomban, amelyen az egyházmege területén az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EEM) által folyósított támogatásból megvalósult beruházásokért adnak hálát.

Az Abaúj-tornai Református Egyházmege 2016. november 6-án, 14.00 órai kezdéssel a tornagörgői református templomban ünnepi istentiszteleten ad hálát a magyarországi EEM által az egyházmege számára folyósított támogatás által megvalósult tizenkét beruházásért.

A Gömöri Református Egyházmege 2016. november 13-án, 14.00 órai kezdéssel a bátkai református templomban ünnepi istentiszteleten ad hálát az EEM által folyósított támogatásból megvalósult tizenhat beruházásért.

A Pozsonyi Református Egyházmege szervezésében hálaadó ünnepi istentiszteletre kerül sor 2016. november

20-án, 14.00 órai kezdéssel az apácaszakállasi református templomban, amelyen az egyházmege területén az EEM által folyósított támogatásból megvalósult tizenöt beruházásért adnak hálát.

Az Ungi Református Egyházmege 2016. november 26-án, 14.00 órakor a nagykaposi református templomban ünnepi istentiszteleten ad hálát az egyházmege területén az EEM által folyósított támogatásból megvalósult hat beruházásért.

A Pátria rádió református műsorai:

Október 30-án, a 7.05-kor kezdődő Világosságban Vámos Béla felsőpatonyi lelképásztor a reformációval kapcsolatos gondolatai osztja meg a hallgatókkal.

November 13-án, a 7.05-kor kezdődő Világosságban Kendiné Marcin Henrietta bacskai lelképásztor a Jn 12,44–50 alapján arról szól, hogy aki hisz Jézusban, az Atyában hisz.

November 27-én, advent első vasárnapján, a perbenyiki gyülekezet istentiszteletének élő közvetítésére kerül sor. Igét hirdet Szabóné Kozár Éva.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 13.05.

(A műsor a közvetítést követő naptól meghallgatható a Sola rádió honlapján is: <http://refradio.eu/radio/sola/>)

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

Feled megújult temploma

A 120 járulékfizetőt számláló feledi református gyülekezet tíz évvel ezelőtt kezdett az 1898-ban épült templomának a felújításához. A munkálatok a tető javításával kezdődtek, melyet 2007 tavaszára sikerült teljesen újra cserélni. Több év sikertelen pályázati próbálkozása után végül 2013-ban az Emberi Erőforrások Minisztériumánál találtunk meghallgatásra. Az elnyert támogatásból, továbbá a Zsinati Tanács által folyósított kölcsönből és az adakozásokból befolyt összegből sikerült az épület belső részét felújítani, több mint 8000 euró értékben.

A tavalyi évben sikerült elvégezni a torony teljes külső javítását 12 000 euróért, az idei év közepére pedig a templom hajója is megújult, mely munkálatok költsége meghaladta a 8000 eurót. A munkálatok elvégzése sem sikerülhetett volna az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a helyi önkormányzat anyagi támogatása nélkül, mely segítséget ezúton is köszönünk. Köszönjük továbbá a pénzbeli támogatást a dióspatonyi, a du-

naszerdahelyi, a gútai, az ipolysági, a jókai, a kassai, a királyhelmei, a kolozsnémai, a komáromi, a kulcsodi, a ne-

gyedi, a rosznyói és a zádori református gyülekezeteknek, valamint a névtelenül adakozóknak.

Feledy Zoltán

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: Kis Lucia

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia

Elfizethető a református lelkészi hivatalokban és a szerkesztőség címén.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi: 930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: ksz@reformata.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk. A tudósítások teljes terjedelemben megtalálhatóak a www.reformata.sk honlapon.

Nyomdai előkészítés: Kis Lukács

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09